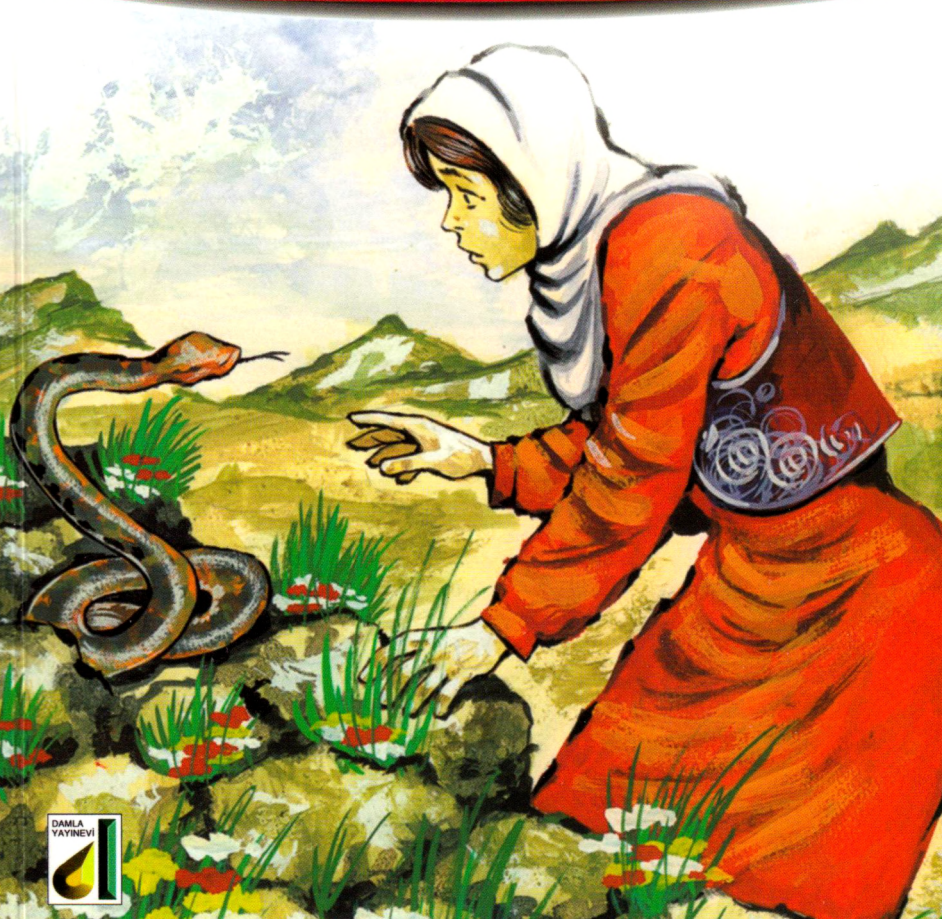
KEMALETTİN TUĞCU

Yılanlı Bağ

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN TUĞCU DİZİSİ-15

YILANLI BAĞ

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı'nca, 31 Mayıs 1976 Tarih ve 1887 sayılı Tebliğler Dergisi'nde, İlkokul ikinci devre ile orta dereceli okul öğrencilerine tavsiye edilmiştir.

KEMALETTİN
TUĞCU

YILANLI
BAĞ

KEMALETTİN TUĞCU

15

Damla Yayınevi Nu.: 39

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 15

©
Copyright
Yayın Hakkı
Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim
İlhan Bilge

Dizgi-Mizanpaj
Damla Yayınevi

Baskı-Cilt
Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-013-X

DAMLA YAYINEVİ®
Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.
Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55
Fax: 0.212. 528 24 01
Internet: www.damlayayinevi.com.tr
E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

YILANLI BAĞ

EROL ÖĞRETMEN

Mayıs ortasında Germece okulu tatile girmiş, öğretmen iki hafta kadar köyden ayrılmış, sonra bir yaylı araba ile dönmüştü.

Önce, bütün bir yıl köylüler sevmemişlerdi bu öğretmeni. Gençten bir adamdı. Üç yıl boş kalan okulu yeniden açmaya gelmişti. Yanında iki jandarma, bir teğmen, bir de nahiye müdürü vardı.

Gelenler okulu görmek istemişler, muhtar Halil çekine çekine onları köy meydanına bakan okula götürmüştü. Okulun iki sınıfının da pencerelerine dışarıdan tahta çakılmıştı. Kapısının üstünde de bir asma kilit vardı. Nahiye müdürü ile muhtar arasında bir çatışma oldu:

— Bu ne böyle? Okul bu mu?

— Bu.

— Kim astı bu kilidi?

— Şahin Bey.

— Şahin Bey kim?

— Bu köylerin sahibi.

— Bu köyler Şahin Beyin mi?

— Değil ama bütün köyleri kendisine bağlamıştır. Bunu kaymakam bey de bilir, vali bey de.

— Okulun hâli ne böyle?

— Öğretmen kaçıp gitmişti. Okula başka öğretmen yollanmadı. Şahin Bey de ot deposu yaptı okulu.

Nahiye müdürü teğmenin yüzüne bakmış, orada hemen bir tutanak hazırlanmış, hepsi imzalamışlar, muhtar da imzalamaya mecbur kalmıştı. Böyle şehirden, hükümetten biri çıkıp gelirse köyde kim varsa savuşur giderdi.

Bula bula bir İdris Efendi ile bir Mustafa Çavuş'u bulmuşlardı. Mustafa Çavuş, Kurtuluş Savaşı'na katılmış gönüllü erlerdendi. Yararlık göstermiş, bir bacağı dizinin aşağısından top güllesiyle kopmuş, yarası kapanınca koltuk değneği ile köye dönmüştü.

Tarlası, davarı yoktu. Ama işte göğsünde bir istiklâl madalyası ile dönmüştü. Az bir maaş bağlanmıştı ona. Köyde kimseciği kalmadığı için meydanın kenarına bir çardak kurmuş, bir ocak yapmış, oturacak peykeler uydurmuş, kahvecilik yapmaya başlamıştı. Sonradan işi büyüttü. Kahve ocağının yanındaki bölmede kahve, şeker, tuz, iğne, iplik, çakmak taşı gibi köye çok lüzumlu olan şeyleri de satmaya başladı.

Mustafa Çavuş çok kazanmıyordu. Ama aç da kalmıyordu. Yaşı yetmiş beşi aşmıştı. Gene de dinç, sağlıklıydı.

Nahiye müdürü, muhtarı azarlarken o izin istemiş, işi anlatmıştı:

— Müdür Bey, şimdi siz bırakır gidersiniz, ardınızdan Şahin Bey ata atlar soluğu burada alır. Köylüye etmediğini bırakmaz. Üç yıl önce buradaki öğretmen Mehmet Ali Bey ceketini bile almayı düşünmeden, yalın ayak, başı açık jandarmaların arkasından "Beni de alın, beni bırakmayın burada!" diye ağlaya ağlaya koştu, gidiş o gidiş. Biz köycek adamın hâline acıdık. Ama Şahin Bey kısrağının üzerinde kahkahaları atıyordu. Üç yıldan beri hiçbir öğretmen Germece'ye gelmeyi kabul etmedi.

İdris Efendiyi de bulmuşlardı. O köyün biricik zengini sayılırdı. Dört yüz dönüm toprakla yılanlı bağ babasından kalmıştı ona. Susuzluk yüzünden köyde bir dikili ağaç yokken, onun yılanlı bağında bir kuyusu vardı ve tarlalarının sınırlarında kavaklar sıralanıyordu.

Tutanağa İdris Efendi de imzasını atmış, sonra ufacık bir oğlana işaret edip iki ırgat getirmesini söylemişti.

O gün okulun pencerelerine çakılan tahtalar sökülmüş, kapı açılmış, ırgatlar iki dershaneyi dolduran otları dışarıya taşımış, köy meydanının ortasına yığmışlardı.

İyi kurumamış otlar okulun sıralarını, öğretmenin masa-

sını, dolapları çürütmüştü. Duvarlar rutubetten kararmıştı. Birçok yerde kireçler de dökülmüş, camlar kırılmıştı.

İdris Bey yürekli bir adamdı:

— Beyler, demişti. Bu otlar bu köyün malıdır. Bu köylüye toplattırılmıştır. Şimdi Şahin Bey bu yoksul Germece'lilere bunların hesabını soracaktır. Kara sapanla bu çorak toprakları sürüp azıklarını çıkarmaya çalışan bu adamlar ağaların kölesi gibidir. Hükümet sahip çıkmadığı için Şahin Beyin eline düşmüşlerdir. Gayri Allah yardımcıları olsun.

Teğmen dişlerini sıkarak:

— Her sabah buraya bir jandarma gelecek, öğretmenin bir şikâyeti olursa bize bildirecek, demişti.

Okulun temizlenmeye ihtiyacı vardı. Pireden içeriye girilmiyordu. Hakikaten gelenler çekilip gitmiş, öğretmen okulun önünde şaşkın ve perişan kalmıştı.

Ne yiyecek vardı, ne barınacak yer, ne de içecek su.

Elinde küçük bavulu ile muhtarın evine gitmiş, parası ile yiyecek, su istemiş, Halil Efendi başını sallamıştı:

— Sen çekip gideceksin, ama okuldaki otların hesabı bizden sorulacak. Sen bizim başımıza belâ getirdin.

İşte ortaya o tek ayaklı gazi Mustafa Çavuş çıkmıştı.

— Bey, sen benim misafirim ol.

Erol öğretmen salaşın önünde, gözlerini köye dikip:

— Sağ ol Çavuş, demişti. Ben bu köyü uyarmak, her konuda köylüye yardım etmek için geldim. Muhtar başlarına belâ olduğumu söyledi.

Adamın gözleri yaşarmıştı. Ama öfkeden.

Çavuş elini onun omuzuna koymuştu:

— Bey, muhtarı suçlu bulma. Onun elinden ne gelir? Bu-

rada kalırsan göreceksin. O Şahin dedikleri adam dikilecek tepelerine. Köylünün hepsini borçlandırmıştır. Kaymakamlıkta, vilâyette sözü geçer. Kim baş kaldırırsa zararlı çıkar. Buradaki ziyana uğramışlara tanıklık eden yoktur. Herkes korkar Şahin'den. Sen buralarda ömür tüketeceğine sözünün geçeceği bir yerde öğretmenliğini yap. Emeğin bir işe yarasın.

— Ben burada kalacağım Çavuş.

Dediğini yapmıştı öğretmen. Kalmıştı köyde. Aç kaldı, susuz kaldı. Açıkta yattı. Köyden kimse ona el uzatmadı. Ama o gitmedi köyden. Okulun içini kasabadan getirdiği işçilere temizletirken atını okulun bahçesine sürüp sesi yettiği kadar:

— Bu köyden bas git, yoksa seni ayağımın altına alırım, diye bağıran Şahin Beyin karşısına dikildi.

— Bana bak, yıkıl git buradan. Bu köyden ayağını kes. Ben burada kaldıkça senin haydutluğun, ağalığın sökmeyecek. Gerekirse gebertirim, seni.

Çoluk çocuk, genç ihtiyar köy meydanına toplanmışlardı. Öğretmenle Şahin Beyin arasındaki çekişmeyi dinlemişlerdi. Şahin Bey onlara dönüp:

— Duydunuz ya, demişti. Duydunuz ya hepiniz.

Kim varsa:

— Duyduk ağam, demişlerdi.

— Günah benden gitti.

Sırımdan örme kırbacını kaldırmıştı. Ama eli havada kaldı. Erol öğretmenin elinde bir tabanca vardı, ona çevirmişti.

Şahin Bey göbeklenmiş, yağlanmış, kof, yüreksiz bir adamdı. İşini adamlarına gördürürdü. Tuttuğu her işi koparır, sonra kıs kıs gülerdi.

.....

Erol öğretmen köylülerin dediği gibi kene gibi yapıştı köye. Kendi kesesinden temizletti okulu. Kendi kesesinden onarttı okulu.

Köyden şehre, çalışmaya giden bir köylünün köy meydanına bakan yarım dönümlük bahçe içindeki iki gözlü evini satın aldı. Muhtar ona yer satılmasına karşı geldi. Fakat Erol öğretmen tapu memurlarını köye getirdi. İşini tamamladı.

Kasabadan bir direkle bir kocaman bayrak getirdi. Artık sabahları onu direğe çekiyor, akşamları indiriyordu.

Köye gelen jandarma ile muhtara gidip köyün kütüğünü istedi. Evlerdeki okul çağındaki çocukları yazdı.

Bir yandan da kasabadan kamyonlarla tuğla, çimento, kum, demir getirdi. Ustalara bir ev kurdurmaya başladı.

Kimdi bu adam?

İki defa vilâyete yazdığı, tutanak imzalattığı hâlde Şahin Bey bu adamı neden köyden attıramıyordu?

Neden kendisi köye gelmiyorda köylüyü sıkıştırıyordu. Bir gün muhtarı kırbaçlamaya kalkmış, Halil Efendi:

— Ağa ben nideyim, jandarma var yanında. Hükûmet tutuyor bu adamı. Senin sözün geçer, yapacağını yap, demişti.

Erol öğretmen iki katlı bir ev yaptırdı. Dört yanında balkonu vardı. Oraya yerleşti. Bir de kısrak aldı kendisine. Arada bir yakın köylere gidiyor, heybesini doldurup dönüyor, jandarmalar da kendisine mayalı ekmek, pişicek tahıl, yağ, şeker getiriyorlardı.

Çocuklar Şahin Bey korkusu duymuyorlardı. Bu adama sokuluyor, onun her sabah bayrak çekişini seyrediyorlardı. Çocuklara karşı yüzü gülüyordu. Birbirlerine seslenen ço-

cukların adlarını öğrenmişti. Onları adlarıyla çağırıyor, onlara yenecek şeyler veriyordu. Kâğıtlı şekerler, çikolatalar, lokumlar.

Çocuklar bunları gizli gizli alıyor, evlerine söylemiyorlardı. Ona alışılmış, onun iyi adam olduğunu anlamışlardı. Evinin kapısının eşiğine oturuyor, çekine çekine yaklaşan çocuklarla konuşuyordu.

Bir gün Zeyneb'in yüzünü yıkatmış, yüzündeki yaralara bir ilâç sürmüştü. Zeynep önce çok korkmuştu ama merhem canını acıtmamıştı. Şekeri yerken Erol öğretmen:

— Elini yüzünü yıka, hep temiz tut, diyordu.

Çelimsiz, tartılsa yirmi kilo gelmiyecek olan yedi yaşındaki sıska kız:

— Ağam, su nirde ki? demişti.

— Köyün üst başında kaynak var ya?

— Var emme uzak. Bubam salmaz.

— Suyu neden köye kadar getirmiyorlar?

— Şahin ağa komaz ki getirsinler.

Erol öğretmen bir akşam salaşta toplanan köylülerin yanına gitti. Onlar birer ikişer çekiliyorlardı. Öfkelendi:

— Neye kaçıyorsunuz, ben sizin düşmanınız mıyım? Soruyorum size. Köyün bir çeşmesi var. Suyu kesilmiş, az bir masrafla suyu akıtsanız olmaz mı? Çoluk çocuk, genç, ihtiyar her gün su almaya gidilir mi? Bir suyunuza sözünüz geçmiyor mu? Sizde hiç yürek yok mu?

Kimseden karşılık almamıştı. Yalnız Mustafa Çavuş:

— Bey, demişti. Bunlar emir kulu. Şahin Beyin adından bile korkarlar.

— O suyu köye ben getirteceğim.

Şaşmışlardı. Nasıl yapacaktı bunu?

Askerden dönen, yeni yetişmiş birkaç genç büyük şehirlerde çalışmaya gideceklerdi. Harmanın kalkmasını beklemişlerdi. Şahin Beyin arabaları gelmiş, buğdayı, arpayı kaldırmış, ama kimse parasını alamamıştı. Şahin Bey bütün köye kızgındı. Kışlık yiyeceklerini bile almıştı ellerinden. "Öğretmen o köyde kaldıkça acınızdan öleceksiniz!" diye haber salmıştı.

Ne yapabilirlerdi Germeceliler? Öğretmen jandarma karakolunu köye getirtmiş, onlara evinin alt katındaki odayı vermişti. Bir onbaşı, iki er her gün köydeydiler. Şehre gidecek delikanlılar boşuna bekliyorlardı. Öğretmen onları toplamıştı. On kişiydiler. Onlara öğüt vermiş, sonunda:

— Yol paralarınızı ben vereceğim, demişti. Yukarı kaynaktan beri yolu kazıp eski künkleri çıkartın.

Kazmasını, küreğini alan gelmişti.

Erol Öğretmen kasabadan künk, çimento, kum getirtti. Çeşmeden pınara doğru künkler döşenmeye başladı.

Erol öğretmen her akşam, çalışan gençlere gündeliklerini veriyordu.

Şahin Bey şaşırmıştı. Kasabanın kaymakamına gitmiş, Germece'ye su getirtmek için izin istemiş, kaymakam:

— Öğretmen izni aldı, kendi kesesinden suyu getirtiyor, demişti. Sen köylüyü çalıştırır, ben yaptırdım, dersin, o herkesin hakkını veriyor.

Şahin Bey, Ankara'ya kadar gitti. Bir şey tutturamadı. Kültür bakanlığı'na kadar çıktı. Kendisine bir müdür:

— Erol öğretmeni biz oraya tâyin ettik, dedi. Okulu ot deposu yapan sen değil misin? Erol öğretmen vilâyete yazdığı dilekçenin bir suretini de bize yollamış. Köylünün bü-

tün ürününü almışsın. Değil tohumluk, günü gününe yiyecek ekmek bırakmamışsın.

Şahin Bey kendisini dışarıya dar atmıştı.

Bu sırada da Ekim ayı gelmiş ve okul açılmıştı.

Erol öğretmen yanında jandarma ile bir bir evleri dolaştı ve çocukları okula göndermelerini söyledi.

Muhtar önayak olmak zorunda kalmış, kızı Zeynep'le oğlu Zeynel'i yollamıştı. İdris Bey de oğlu Ahmet'i yolladı. Sonra öksüz bir kız olan Zehra da geldi. Topu topu dört çocuk.

Ama okul açılmıştı işte.

İki hafta sonra Maarif Müfettişi ile Kaymakam köye geldiler.

Öğretmenle Maarif Müfettişi arasında sert bir tartışma oldu:

— Hakkınızda çeşitli şikâyetler var. Kendinize bir ev yaptırmışsınız. Sizin asıl göreviniz köyü uyarmak, çocukları okutmaktır. Su sıkıntısı çektiğiniz için kalkıp bir de su getiriyormuşsunuz. Köyde de huzursuzluk yaratmışsınız. Sizin yüzünüzden aç kalmışlar.

Erol öğretmen bunları dinlemiş, dinlemiş sonra sormuştu:

— Sizi Ankara'dan mı yolladılar?

— Hayır, vilâyetten.

— Beni Ankara istediğim gibi davranmam şartıyla buraya tâyin etti. Vilâyetle ilgim yok. İlgim olsaydı yedi aydır bana maaş verir, okulun ihtiyaçlarını giderirdiniz. Nahiye müdürü beni buraya getirdi, aç, susuz, yersiz, bıraktı. Okulu da ot deposu yapılmış buldum. Lütfen geliniz. Size göstereceğim bir manzara var.

Kaymakamla Maarif Müfettişi Erol öğretmenin arkasından okulun çatı kısmına çıkmışlardı. Öğretmen:

— Burası öğretmen lojmanı, dedi. Bakınız, üstü beşik örtüsü, kenarları kapatılmış. Bir odadan çok, uzun bir tabuttur bu. Şurada gördüğünüz portatif asker karyolasında okulun ilk öğretmeni olan Mehmet Ali Bey yatmış. Şu duvarda asılı duran ceket, şu şapka, şu ayakkabılar o zavallıdan kalmış. Onun ne olduğunu biliyor musunuz? Ben size anlatayım.

O Maarifin bir subayıdır. Vazifesi yurdun neresinde olursa olsun çocuk okutmaktır. Elindeki direktife göre hareket edecektir. Yepyeni okul açılmış ve kurban kesilerek köylüye ziyafet çekilmiştir. Fakat sonra, bir tek çocuk yok artada. Çünkü bu köye söz geçiren bir Şahin Bey vardır. Bu adam ne isterse o olur. Mahkemelerde, vilâyette daima o haklı çıkar. Çünkü ona karşı tanıklık edecek kimse yoktur.

Mehmet Ali Bey burada, benim de başıma geldiği gibi aç, susuz ve yersiz bırakılmıştır. Fakat yürekli bir adamdır. Görevini yapmak için var gücü ile çalışır. Hâline acıyanlar ona gizli gizli yiyecek verirler. Bir taraftan yaşamak için açlıkla, yoklukla uğraşırken bir taraftan da Maarif tepesine dikilir. Görevini yapmadığı için ihtarlar alır. Kırk senelik hizmetini ve hakkını kaybedeceği kendisine söylenir.

Bir yıl, nihayet ikinci yıl böyle geçer. Köyün bütün çocukları çevredeki köylere kaçırılmıştır. Şahin Bey böyle emretmiştir. O köylünün okumasını, uyanmasını istemez. O buraların kralıdır.

Şimdi şu duvara bakınız. Ben okulu temizletirken burasını badana ettirmedim. Şu gördüğünüz bir mezar taşı resmidir. Bakınız ne yazılı: "Kırk yıllık ilkokul öğretmeni Mehmet Ali Beyin eşi Hanife Hanımın ruhu için El Fatiha..." Evet, zavallı adam bu köye mıhlanıp kalmış, aylarca kar bastırdığı için bir yere gidememiş, hasta olan karısının öl-

düğünü bir mektupla haber almıştı. Canından bezmiş olan zavallı adam ölümünde yanında bulunamadığı karıcığını temsil edecek olan bu mezar taşı resmini yapmış. Kim bilir, burada kendisini bir mezarlıkta zannederek ne kadar ağladı ve dualar etti. Onun için tabut lojman, ayrı bir mezardı.. Aç, susuz, parasız, arkadaşsız, hakaretler altında kaldı. Burada, bu köyde ölmek istemiyordu artık. Bir gün köye gelen jandarmaların arkasından haykıra haykıra koştu: Beni de götürün, bırakmayın burada!

Evet, yalın ayak, başı açık, ceketsiz koşmuştu. Köylüler ona şaşkınlıkla bakıyorlardı. Ve Şahin Bey atının üzerinde savaş kazanmış bir kumandan gibi şişiniyor ve kahkahalarla gülüyordu.

Zavallı Mehmet Ali Bey. Bütün ıstırabını bu duvara yazmıştır. Bu duvar onun hatıra defteri, takvimi, her şeyidir. Bu hikâyeyi bana Ankara'da, bakanlıkta anlattılar. Adamcağızın ne olduğunu sordum. Uzun zaman akıl hastanesinde kalmış. Sonra taburcu etmişler. Kimbilir sonra ne oldu. Emekli muamelesi yapıldığına dair bir kayıt da yok. Belki görevini izinsiz terkettiği için öğretmenlikten çıkarılmıştır.

Beyler, arzu ederseniz inelim.

İnsanın içine fenalıklar veren bu öğretmen lojmanından acele ile inen müfettişle kaymakam, okulun yanındaki çardakta bir köylü tarafından getirilen ayranı görünce, öğretmenin kızdığını sezdiler. Öğretmen:

— Kimden? diye sormuştu.

— Şahin Beyden, cevabını aldı.

Erol öğretmen bakracı hırsla ileriye savurdu. Dişlerini sıktı:

— Kendisi ziftlensin.

İki misafir onu biraz daha sinirli bulmuşlardı. Fakat o yıl-

ki buğday meselesini de dinlediler. Köylü hakikaten açtı. Erol öğretmen:

— Ankara'ya yazdım. Kızılay'a da yazdım. Bana yardım edeceklerini umuyorum. Param tükenmeseydi bütün köyü beslerdim. Ayrıca köy öğretmeni olarak bütün olayı açıkça yazdım. Germeceliler "Hayır aç değiliz" derlerse açlıktan inlemek onların hak ettikleri bir şey olacaktır, dedi.

Müfettiş daha yumuşak bir sesle:

— Erol Bey, dedi. Sizin bazı kimselere iğne vurduğunuzdan söz etmişler. Bu konuda bize bilgi verir misiniz?

Erol öğretmen:

— Efendim bu yeni bir olay, dedi. Suyu köye getirmek için yolu kazdırırken iki delikanlı birbiriyle kavga etmişler, küreklerle bacaklarına, kollarına vurmuşlar. Biri askerliğini yapmış, uyanık bir gençti. Yarası pek ağır değildi. Ona bir tetanos iğnesi yaptım. Fakat öteki iğneden korktu, kaçtı. Seslendim, rica ettim, evlerine kadar gittim. Dinletemedim. Zavallı yirmi dört saat sonra şişerek öldü. İğne yaptı ve öldürdü diye şikâyetlerinin aslı iğne yapamadı, öldü olacaktı.

Kaymakam sordu:

— Siz hekim misiniz ki böyle iğne filân yapıyorsunuz?

— Ben hukuk ve tıp fakültesi mezunuyum Kaymakam Bey.

— Peki burada işiniz ne?

— Kültür Bakanlığı'na bir arkadaşımı görmek için gitmiştim. Orada Mehmet Ali Beyin hikâyesini anlatıyorlardı. Bu köy kara listeye alınmış. Bakanlığın yüz karası olmuş. Yalnız iki yıl için gidebileceğimi anlattım. Memnuniyetle kabul ettiler.

— Demek hiçbir maaş almadınız?

— Hayır, alacağım da yok. Çünkü ben Bakanlığın kadrosunda değilim. Beni öğretmen olarak tanımıyorlar. Örtülü ödenekten para yardımı almak da işime gelmiyor.

.....

Kaymakam muhtarla, ihtiyar heyetiyle ayak üstü görüştükten sonra jipe binerek çekilip gitmişlerdi.

Şahin Beyin şikâyeti üzerine gelen iki yüksek memur öğretmene dokunmadan gitmişlerdi.

Ertesi gün dört çocuk daha geldi okula. İdris Bey de yeni yıl için yapacağı hazırlıkta Germecelilerden bir kısmını tarlalarında çalıştıracağını söylemiş ve tohumluklarını vereceğini de bildirmişti.

Bu işleri konuşurken Erol öğretmen:

— İdris Bey, dedi. Başımıza yeni bir ağa getirmek istemiyoruz. Buna göre davranınız. Yoksa ben karşınızdayım.

Bu adam nasıl darılmamıştı Germecelilere?

Sul geldiği zaman da köylüler Şahin Beyi darıltmamak için çeşmeden su almamaya başlamışlardı. Fakat kuşlar ve çocuklar Şahin Beyden korkmuyorlardı. Pınardan gelen buz gibi ve içimi güzel sudan kana kana içiyorlardı. Kuşlar taşıp dökülen suda yıkanıyorlardı.

Köye dönen hayvanlar suyun kokusunu alınca soluğu yalağın başında alıyorlardı. Bir an içinde bütün sürü oraya birikiyordu. Tabiî çobanlar hayvanları sürüp götürmek için acele etmiyorlardı.

Daha sonra akşam karanlığında yüzlerini kapayan kadınlar çeşmeden su alamya başlamışlardı.

Gece bastırıp her taraf kararduğı zaman öğretmenin evinde beyaz bir ışık yanıyordu. Köy meydanına kadar uzanan ve çok uzaklardan görünen bu ışık uygarlık ışığı idi.

Germeceliler öğretmeni köyden çıkartamadılar. Ama açlıktan da ölmediler. Tohumluk buğdayı öğretmen Tarım Bakanlığı'ndan parasız aldı. Büyük şehirlerde çalışanlar da dişlerini sıkıp köye yardım ettiler. İdris Beyin, öğretmenin de yardımı oldu.

İki yıl işte böyle geçmişti.

Kışın kar çevreyi kaplamış, Germece'nin başka köylerle ilgisi kesilmişti. Ama okul bütün kış açık kaldı. Arta arta yirmiye varan çocuklar oraya can atıyorlardı. Çünkü orada soba yanıyordu. Mustafa Çavuş da okula geliyor, bazen kuru fasulye, bazen bulgur pilâvı pişiriyordu. Boş olan ikinci sınıfta bu yemek öğretmenle, Mustafa Çavuş'la yeniyordu.

Bu öğretmen varlıklı bir adam olmalıydı. O kadar masrafa dayandığı gibi ilk yaza çıkınca da Germecelilere baskı yapmaya başlamıştı:

— Şahin Beye koyun, kuzu vermeyeceksiniz. Onları siz yetiştirdiniz. Bir tek buğday vermiyeceksiniz. Artık sizin sırtınızdan geçinmiyecek. Ne sıkıntınız varsa ben karşılayacağım.

Şahin Bey kadar Erol öğretmenden de korkmaya başlamışlardı. Ama bu öğretmen onlardan hiçbir şey istemiyordu. Elinden gelen yardımı yapıyordu.

Hele o kış, başları sıkılınca hastası için kendisine danışmaya gelenlere öyle yardımlar yapmış, hastalara öyle ilâçlar etmişti ki ölümün kapılarını çaldığı zavallı insanlar kurtulmuş, öğretmene başvurmayanlar en yakınlarını kaybetmişlerdi.

Bir bir evleri dolaşarak, kadınları, erkekleri, çocukları, ihtiyarları aşılamıştı. Çocuklar her sabah sıralanıyorlardı. Öğretmen burunlarına birer damla ilâç damlatıyordu.

Yirmi çocuğun yirmisi de okuyup yazma öğrenmişti. Ay-

da yılda bir köye gelen gazeteleri bile söktürüyorlardı. Büyük şehirlerdeki yakınlarına, ağabeylerine, dayılarına bunlar mektup yazıyorlardı. Şehirdekiler de seviniyor, öğretmene selâm yolluyorlardı.

Mart ayındaydı. Bir gün bir jip gelmiş, derste bulunan öğretmenle konuşmuş, öğretmen şoföre:

— Pekâlâ, geliyorum, demiş.

Çoğu zaman okula gelen Mustafa Çavuş'a seslenmişti:

— Çavuş ben geç kalırsam bayrağı indir, okulu kapat. Nahiyede bir hasta varmış, hekim bulamamışlar. Oraya gidiyorum.

Evine uğramış, takımlarını alıp jipe gitmişti.

Onun gidişinden az zaman sonra köye nahiye müdürü ile bir emniyet memuru ve bir teğmen gelmişti. Muhtardan öğretmenin bir gün evvel nereye gittiğini sordular. Halil Efendi:

— Erol öğretmen bugün köyden ayrıldı. Jip gelip aldı. Daha evvel bir yere gitmedi, dedi.

— İyi biliyor musun?

— Biliyorum.

— Kısrağa binip gitmiş.

— Kısrak benim hayvanların yanında bağlı.

— Neden?

— Öğretmen, evinin altında gençlere ders veriyor. Ahırı bozdu. Hayvanı benim ahırımda.

Nahiye müdürü ile yanındakiler köyde de soruşturma yaptılar.

Öte yandan öğretmen nahiyedeki eczanenin üstünde, doktorun kabinesine çıkmıştı. Muayene masasında bir

adam yatıyordu. Yüzü kıpkırmızıydı. Yarı baygın görünüyordu. Eczacıdan başka hastanın hâlinden anlayacak kimse yoktu. Odada iki köylü bekliyordu. Bunlar gençten adamlardı.

Erol öğretmen hastanın gömleğini açar açmaz:

— Bu adamı saçma ile vurmuşlar, dedi. Yaraları derin değil ama çok kan kaybetmiş. Hemen vilâyetteki hastaneye götürmek lâzım.

Nahiye müdürü ile emniyet memuru köylülere işaret etmişlerdi. Sonra jipe bindirdiler hastayı.

— Erol Bey, siz de beraber gidiniz, dediler.

İki saat sonra vilâyette yaralı ameliyathaneye alınmış, saçmalar çıkarılmış. Erol öğretmen sırtına beyaz bir gömlek giyerek operatöre yardım etmişti.

İş bununla bitmiyordu. Hasta yaralı olduğu için savcı gelmiş, hastanın ayılmasını beklemiş sorguya çekmişti:

— Bir kaza mı oldu?

— Beni vurdular.

— Kim vurdu?

— Germece köyündeki öğretmen.

— Adı ne?

— Erol diyorlar.

— Ne zaman vurdu?

— Dün vurdu.

— Nerede?

— Yolda rastladım, kasabaya iniyordum. Kısrağına binmişti.

— Gören var mı?

İki köylü işaret yaptılar:

— Biz gördük. Yolun kıyısında, ağaç altındaydık. Dinleniyorduk. Çifte vardı elinde, doğrulttu onu, ateşledi.

Hasta rahatlamış gibi yatıyordu. Erol öğretmen şaşırmıştı. Savcıya bir işaret yaptı. Savcı:

— Ne var Doktor bey? dedi.

— Bu yaralı kim?

— Şahin Bey.

— Ya...

Sonra gülümsedi:

— Bu iki köylü Erol Öğretmeni tanıyorlar mı?

— Tanıyoruz diyorlar.

— Müsaade eder misiniz kendilerine sorayım?

— Sorunuz.

Erol öğretmen iki köylüye dönüp:

— Siz Erol öğretmeni evvelce gördünüz mü, tanır mısınız? dedi.

— Tanırız, dediler.

— Germece 'ye hiç gittiniz mi?

— Elbette gittik doktor bey. Ekin almaya gittik.

Erol öğretmen savcıya döndü:

— Bu zavallı adamların suçu yok, dedi. Bunlar da Şahin Beyin kasıp kavurduğu köylülerdir. Görüyorsunuz ki beni tanımıyorlar.

— Sizi nereden tanıyacaklar?

— Erol öğretmen benim Savcı Bey.

.....

Şahin Bey hastanede yatadursun, iki köylü yargıcın karşısına çıkmış, sıkılınca Şahin Beyin kâhyasıyla kavga ettiğini, kâhyanın kendisine çifte ile ateş edip kaçtığını, Şahin Beyin "Erol Öğretmen vurdu" diye ifade vermelerini istediğini anlatmışlardı.

Erol Öğretmen ancak ertesi gün öğleye doğru Germece'ye gelebildi. Köyde tahkikat yapıldığını söylediler. O da muhtara olup bitenleri anlattı. Mustafa Çavuş:

Bu adamı saçma ile vurmuşlar.

— Keşke şu herifi sezmez tarafından vursalardı da millet kurtulsaydı, dedi.

Erol Öğretmen salaşta:

— Ölümle öc alınmaz Çavuş, dedi. Bak kendi kötülükleri kendi ayağına dolaştı. Zavallı iki köylü, yalan yere tanıklık ettikleri için ceza yiyecekler.

Bir hafta sonra vilâyetten köye kâğıt gelmiş, Erol öğretmen mahkemeye çağırılmıştı.

Şahin Bey avukat tutmuştu. Bu avukat Erol öğretmenin Şahin Beyi, yolunu keserek çifte ile vurduğunu ileriye sürdükten sonra bu cinayetin sebeplerini de sıralıyordu.

Erol öğretmen geçimsiz, görevini kötüye kullanan bir adammış. Bakanlıkta onun kötü bir sicili varmış. Germece köyüne sürmüşler. Oraya gider gitmez köyün ot deposunu boşaltıp köyü zarara sokmuş. Okul için aldığı para ile kendisine bir ev yaptırmış, hükûmetten su yolunun tamiri için aldığı parayı da yemiş. Köylüyü parasız çalıştırmış. Para ile hastalara bakarmış, bir delikanlıya yanlış iğne vurarak ölümüne sebep olmuş. Kendisine öğüt veren Şahin Beyi dinlememiş, köylünün nikâhına kadar karışırmış. Nihayet onu vurmakla kendisini doğru yola çekmek isteyen bir insandan kurtulmak istemiş.

Erol Öğretmen Yargıç'a dönerek:

— Hiçbir diyeceğim yok, dedi. Yalnız şunu üzüntü ile belirtmek isterim. Ben de Hukuk Fakültesi mezunuyum. İki yıl da avukatlık yaptım. Ama hiçbir zaman köyleri kasıp kavuran bir ağanın emri altında bir avukat arkadaşın bu kadar yalanı bir araya toplayıp söyleyeceğine inanmazdım. Ayrıca belirtmek istediğim bir nokta daha var. Ben Bakanlığın kadrosunda bir öğretmen değilim. Ben Bakanlığın kara listesine geçmiş olan Germece'yi kurtarmak için gönüllü olarak bu vazifeyi üzerime aldım. Ayrıca ben ihtisasını da ta-

mamlamış bir hekimim. Mahkemenin vereceği kararı bekliyorum.

Avukat şaşırmıştı. Savcı hastanede yapılan tutanağı okudu ve aynı yargıcın iki yalancı şahidin ifadelerini aldığını, Şahin Beyin hakikaten köyleri kasıp kavuran bir ağa olduğunu ve öğretmenin köylüyü kurtarmak için çalıştığını bildirerek Şahin Beyle iki yalancı şahidin cezalandırılmasını istedi.

Erol Öğretmen Germece'ye döndü. O sabah bayrağı göndere çekerken daha bir başka güven vardı içinde. Küçük teybini okulun penceresine koymuş, sesini sonuna kadar açmıştı. İstiklâl marşı çalınırken çocuklar birer asker gibi, elleri yanlarında dimdik duruyorlardı. Köylülerden birkaçı bahçenin duvarına kollarını koymuş, bu küçük töreni seyrediyorlardı.

İstiklâl Marşı bitince Çavuş bağırdı:

— Hey gözünü sevdiğim al sancak. Biz bunun altında dövüştük, bıyıkları yeni terlemiş delikanlılar, genç genç yiğitler bu bayrak için serildi yerlere. Dünya durdukça dursun.

Köyde daha bayrak görmemiş kadınlar, kızlar ve küçük oğlanlar vardı. Nereden göreceklerdi ki. Germece bütün köylerden uzak ve sapa yerdeydi. Ayda yılda bir kasabadan adam gelirdi.

Nisan yağmurları iyi gitti. Mayıs'ta havalar iyiden açıldı. Mayıs'ta yirmi çocuk karne almış, ikinci sınıfa geçmişlerdi. Seneye daha fazla çocuk yazılacaktı okula.

Tatil olmuştu işte. Öğretmen iki hafta köyden ayrılmış, birçok ufak tefek şeyler alarak yeniden dönmüştü. Aldıklarının içinde hediyeler en çok yer tutuyordu. Ders araçlarından başka muhtara bir yazı makinesi, İdris Beye radyo pilleri, Mustafa Çavuş'a tütün tabakası, annelere beşer arşın basma, kızlara kurdeleler, çocuklara ayakkabı, diş fırçası,

Her gözünü sevdiğim alsancak!

bebeler için emzikli şişe...

Evlerde konuşuyorlardı:

— Biz bu öğretmene bir yudum su vermedik, o bize gücenmedi.

Mustafa Çavuş öğretmene soruyordu:

— Bey, okul kapandı, varıp İstanbul'a gidip bir eyice dinlensen daha iyi olmaz mı?

Öğretmen başını sallayıp:

— Bu işin ardını bırakmak olmaz, diyordu. Hasat için şehirlere gidenler gelecek. Ekin kaldırılacak. Ben elimi çekersem o Şahin Bey nerede var, nerede yok gelir başınıza. Şurada bir yıl daha kalacağım aranızda. İsterim ki ben gittikten sonra da düzen bozulmasın.

— Kendini hiç düşünmezsin.

— Eh Germece'yi düşünmekten kendimi düşünmeye vakit kalmıyor.

YILANLI BAĞ

Akşam yaklaşmıştı. Günün sıcağı daha geçmemişti. Öğretmen köy meydanına karşı balkonda oturuyordu. Mustafa Çavuş'un koltuk değneğine abanarak geçtiğini görünce:

— Çavuş, diye seslendi. Gelsene, bir ayran iç.

Çavuş aşağıdan:

— Sen çağırırsın da gelmez olur muyum? dedi.

Yukarıya çıktı. Öğretmen ona hasır koltuğu gösterdi.

— Şöyle buyur. Ben de buz dolabından ayran şişesini getireyim.

— Sağ ol bey.

Ortaya buz gibi ayranla iki bardak geldi. Öğretmen:

— Çavuş, dedi. Arada bir ağzından duyarım. Şu Yılanlı Bağ masalı nedir.

Mustafa Çavuş:

— Masal değil bey, dedi. Uzun bir hikâye. Destan yazsan yeri var.

— Şunu bana bir anlat.

— Uzun sürer bey.

— Bizim de vaktimiz var. Aralık aralık anlatırsın.

— Bak dinle bey.

Mustafa Çavuş anlatmaya başladı:

.....

İnsan kısmı yılandan çok korkar. Yılanın çeşidi vardır. Kör yılanlardan adama zarar gelmez, ama ötekiler öldürür insanı. Bunun için yılanlı yerlerden geçenler şöyle söylenirler:

Adım Ahmet başım taç,

Yılan çıyan benden kaç,

Şahmaranın başı için

Yedi sınır öte geç.

Şahmaran yılanların padişahı imiş. Böyle söyleyince yılanlar insana değmezmiş. Ama bizim köydeki yılanlı bağda yılanın her çeşidi vardı. Herkes tarlasını temizlemiş, taşları beylik malı olan bu bağa yığmışlardı. İki dönüm yer silme taşla doluydu. Eh, yılanlar da böyle saklanacak gibi olan yerleri sever, sıcaktan hoşlanırlar.

Gelgelelim İdris Efendinin babası Rüstem Bey, benim akranım bir köylü idi. Askerliği onunla beraber yapmıştık. O, devletin olan dört yüz dönüm tarlayı ucuzca aldı. Tapusunu çıkarttı. Bu Yılanlı Bağ dedikleri yer de bu satın aldığı yerin içinde kalıyordu.

Tarlaları tüm ekti. Taş yığını onu hep rahatsız eder, gözü oraya takılırdı. Ne etse de şu taşları uçurumdan taş ocağının çukuruna attırsa. Eli sıkı bir adamdı. Durağı cennet olsun elinden para çıkmazdı.

İşte bu sırada yakın köyde komşularından birinin evine

sığınmış olan kimsesiz bir kızcağız vardı. Fadime adı. On altı yaşına varmıştı. Şunun bunun tarlasında çalışır barındığı kimselere yük olmazdı. Bu Fadime için çok şey söylendi. Güzelce bir kızdı o. Öyle iri yapılı, boylu da değildi. Ama onu herkes sever, gönlünü alırlardı. Kimi insan vardır nazarcıdır. Baktığı adamın, baktığı hayvanın başına kötülük getirir. Kimi kimse de vardır ki elini uzattığı, ayağını attığı yere uğur getirir.

İşte İdris'in babası Rüstem Efendi bu kızı gözüne kestirdi. O çağda İdris yirmisine gelmişti. Neredeyse kurası çıkacak, askere gidecekti. Köylerde daha gösterişli kızlar vardı. Ama babası direndi: "Ille sana Fadime'yi alacağım" dedi, bir daha dönmedi sözünden.

Gelgelelim Fadime'yi vermek istemediler. "Ağa senin başın kalabalık, tarlalarının ürünü anca kendinize yeter. Fadime bir çelimsizdir. Ana yok, buba yok, kavrulup kalmış. Var oğlum için başka kapılarda kısmet ara!" dedilerse de Rüstem Efendi diretti, karşı duranlara biraz para yedirdi, çekip aldı kızı Germece'ye.

Sessiz, mahzun, kimsesizliği yüzünden okunan Fadime'ye üstünkörü bir düğün edip İdris'e verdiler. İdris'in gönlü yoktu bu kızda. Baba hatırı için almıştı onu. Bugün düğün oldu, yarın aldı Rüstem gelinini götürdü Yılanlı Bağa:

— Bak gızım, dedi. Hâlimiz, vaktimiz yok. Başım kalabalık. Seni almak için de çok para verdim. Düğün ettim sana. Göreyim seni, sen de bir eyi çalış. Dua ederim sana.

Garip Fadime sordu:

— Ne iş göstereceksen yaparım Buba. Nedir istediğin?

Rüstem tarlayı gösterdi:

— Bu daşları temizleyeceksin.

Fadime baktı baktı:

— Bovvv, dedi. Buba burası tezberi paklanmaz. Dağ taş kaya kesilmiş.

— Bak gızım, sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur derler. Meramın elinden bir şey kurtulmaz.

Fadime korka korka taşlara bakarken bir de gördü ki yemyeşil, sırtı kahverengi damarlı bir yılan taşların üstünde yatıyor.

— Aman buba, diye bağırdı. Biyol şuğa bak. Bu böyüklükte yılan hiç görmediydim. Bu adamı yakaladı mı kurtuluş olmaz.

Rüstem geri durmuş, o da korkardı. Sonra:

— Gızım, dedi. Daşlar kalkınca yılanlar da barınmaz. Başka yerlere savuşurlar. Sen bu taşları bir bir alır, götürür, şu yandaki uçurumdan taş ocaklarına atarsın.

— Buba, bunların içinde insan gövdesi büyüklüğünde taşlar var. Benim gücüm onları kaldırmaya yetmez.

— Koca taşları devire devire götürürsün.

— Canım bubam, burası bir yılan yatağı, ne içecek su var, ne dinlenirken başını altına sokacak bir gölgelik, taşlar öyle kızgın ki yumurta koysan pişer, elini sürsen ateş dokunmuş gibi dağlanırsın.

— Gayri uzun ettin Fadime. Ben bu tarlayı senden isterim. Bir gözel pakliyeceksin. Sabahleyin, ekmeğini suyunu alır, gelirsin buraya, akşamısı gün kavuşmadan dönme yok, anladın mı?

— Anladım buba anladım.

Garip Fadime anlamıştı. Allah alnına kötü şeyler yazmıştı onun. Talihi olsaydı, anacığı sağ olurdu. Kol kanat gererdi ona. Ama bu yüzünü bile görmediği ana onu dünyaya

Fadime birde ne görsün; yemyeşil bir yılan taşların üstünde yatar.

getirirken ölmüş, anasız kalan bebeği emzikli olan karılar sevaplarına emzirmişler, emciklerini elleriyle bastırıp dolu dolu yutkunan yavrularına analar:

— He yavrum şuncağıza da süt bırak. Kimi kimsesi yok, derlerdi.

Köyde bu kızı ev ev gezdirirlerdi. Bir gün bir emziklinin evinde, devresi gün başka emziklinin evinde kalırdı. Onun ağladığını duyan olmazdı. Ağlarsa içinden ağlardı. Koyduğun yerde kalırdı. Unutulduğu da olurdu. Çocuğunu uyutup lâfa dalan emzikli kadın birden elini göğüsüne götürür:

— Anammmm, sanırsın bir bıçak saplandı şurama, derdi. Ne ola ki?..

Sonra davranır kalkardı:

— Vıy anam, toprah başıma. Ben elin öksüzünü emzirmedim, aklımdan çıkıverdi.

Koşar çocuğu alır:

— Yetimlerin gözeli, öksüzlerin hası.

Diye severek emzirirdi. Çocuk kendisini kimin emzirdiğini bellemek ister gibi gözlerini kadının yüzünden ayırmazdı.

Derler ki köye bir misafir kadın gelir, sevabına o da Fadime'ye süt verir. Yıllardan sonra yeniden gelir. Avluda çocukların oyununu seyreden Fadime varır onun eline uzanır. Kadın şaşar bu işe:

— Kızım, der. Burada bunca çocuk var. Hiç biri başını çevirmez, sen neden varıp elimi öpersin?

Fadime boynunu büker:

— Sen bana süt emzirdin, der.

Kadın şaşar kalır bu işe. Vardığı yerde:

— Bu ne iştir, der. Bu yetim kız emzirdiğim zaman altı aylıktı. Beni sonradan ne gördü, ne etti. Nereden bilir süt verdiğimi.

İşin içinden kimse çıkamaz. Sonunda bir kocakarı:

— Olsa olsa süt çekmiştir de varıp eline sarılmıştır, der. Kan çeker derler ya, süt de çekmez mi?

Gelelim Yılanlı Bağa. Fadime hangi daşa el atsa altından ya bir koca yılan, ya bir yavru yılan çıkar, başını dikip dilin çıkarır. Fadime bir daş vurup öldürmeye kıyamaz. Yılanın da bir canı vardır. Onu da Allah yaratmıştır. Sokmayan yılan bin yıl yaşasın. Fadime yılansız taş arar, götürür uçu-

rumdan aşağıya yuvarlar. Döner bir taş daha çeker. Bir yılan daha. Bakar başını dikmiş, dilini uzatıp ucunu oynatır. Fadime:

— Ben sana kıymam, sen de bana kıyma, der. Ne ararsın bu taşların içinde. Var başka yerlere git. Benim de işime engel olma.

Yılan anlamış gibi başını yere indirir, uzana kıvrıla su gibi akar, taşların arasında kaybolur. Fadime de taşı tekerleyip uçruma kadar götürür, ardından bakar. Sonra yine döner.

Rüstem her gün bir yol gelir, bakar:

— Fadime daşlar olduğu gibi duruyor, der.

Fadime ellerini ayaklarını gösterir:

— Buba, avuçlarım paralanıyor, parmaklarımın uçları aşınıyor. Ayaklarım yara içinde. Bak bunca yer açtım. Bu iş kolayına olmuyor. Gün beynimi kaynatıyor. Şuradan bir tek taş al, götür de bu işin ne olduğunu anla. Sonra dilersen var beni azarla.

Rüstem Efendi bilmez mi bu işin ne güç olduğunu, bilir ama Fadime'yi sıkılamaktan da geçmez.

Yalnız bu mu? Sabahtan akşama kadar taş taşıyan Fadime inleye sıklaya eve gelince kadınlar söyleşir:

— Bir işin ucundan da sen tut. Bu evin gelini olacaksın. Sabahtan akşama kadar yoksun. Her işi hazır buluyorsun, derler.

Fadime eve gelince de çalışır, kap kacak, çul çaput yıkar, döşek serer, hayvanları yemler.

Bu anlattıklarım ağızdan kulağa yayılmış şeylerdir. Ben görmedim. Ama gördüklerim de oldu. "Varayım bakayım Yılanlı Bağ'da Fadime'nin nasıl çalıştığını ben de göreyim" dedim. Eh, tek ayaklı adamım, gidişim epey sürdü. Vardım yakınlarına.

Baktım ki Fadime şöyle bir oda kadar yer temizlemiş. Sivri bir taşla toprağı eşer. Yanında da cılız bir kavak dalı var.

— Kolay gele gızım, dedim.

— Sağ ol ağam, dedi.

— Ne işliyorsun orada? dedim.

— Şu kavak dalını yolda buldum, dedi. Buraya dikerim ki tutsun, yeşersin, gölge etsin.

— A kızım, dedim Ağustos sıcağında kavak dalı kök salar da ağaç olur mu?

— Allah isterse olur ağam.

— Orası öyle kızım. Ama kavak dediğin su ağacıdır. Hiç olmazsa gelişinceyedek sulamak gerekir.

— Ben içicek suyumdan veririm ona ağam. Yetmezse kapanırım toprağın üstüne, gözyaşlarımı da suya katarım.

Ben bunu duyunca bir tuhaf oldum. Dilim tutuldu. Bir yanda oturup onun kavak çırpısını dikmesini seyrettim. Toprak aç, kızgındı. Fadime testiyi alıp çırpının dibine su döktü. Toprak suyu çekiverdi. Kız bir düşündü, sonra testide ne varsa hepsini boşalttı.

— A kızım, akşamacak ne içeceksin, dedim.

— Ben açlığa da susuzluğa da alışığım ağam, dedi.

— Kızım bu kavak tutsa da, büyüse de üç yıldan aşağı gölge etmez.

— Burasının taşı da üç yıldan tez bitmez ağam.

Ne söylesen bir karşılık verir, durmadan da çalışırdı. Baktım ki bir taşı kaldırınca aradan bir yılan süzüldü. Dikilip dil çıkardı:

— Aman kızım, bir taş vur, ez başını, dedim.

— Ben hayvanlardan kötülük görmedim ağam, dedi. Bununki de can.

Sonra yılana doğru elini salladı:

— Sen koca yılanın eşi olmalısın. Daha çelimsizsin benim gibi. Seninki şu yana doğru gitti, var sen de git.

Gün sıcağında, güneş tepeye dikildiği çağda taşların üzerine çıkan orada güneşlenen yılanlar Fadime'ye alışmış olmalılar ki ona kötülük etmediler, Fadime de birinin canını yakmadı.

Günler haftalar birbiri ardı sıra geçti, kış bastırdı, kar her yanı kapattığı gibi Yılanlı Bağı da belirsiz etti. Fadime evde kaldı. Artık bütün evin yükü onun sırtındaydı. Ocağa odun atacak, aşı pişirecek, hamur yuğuracak bunları başarmaya çalışırken durmadan söylenirler:

— Hayvanları yemle Fadime, damları süpür Fadime, bakraçları al, var kaynaktan su getir Fadime, nerede kaldın, nerede eğlenip yatıyorsun Fadime?

Rüstem Efendinin dört ineği ile bir kısrağını da tımarlamak Fadime'nin işi olmuş. Bazı hayvan huysuz olur, bazısı herkesi sokmaz yanına. Rüstem'in ineklerinden biri bir buzağı yapmıştı. Buzağılar bir hoş doğarlar. Ayak tırnakları daha yumuşaktır. Oğlaklar gibi zayıf ayaklarının üstüne dikilmeye çalışırlar. Burunları parlak, tüyleri yumuşaktır. Sanırsın elin suya değmiş.

Ahıra vardığımız zaman inek buzağısını yalayıp duruyor, Fadime ahırın içinde dolanıyordu. Rüstem buzağıyı kucaklayıp getirmek için ileri varınca inek bir parladı ki Rüstem'in karnını deşti deşecek.

Fadime fırladı yerinden sarıldı ineğin boynuna. Bulaştı söylenmeye:

— Kimse ilişmez yavruna, tasalanma sen Kınalım. Rahat

dur.

İneğin adı da Kınalı. O zaman gördüm ki hayvanlar Fadime'ye ilişmezler. Buzağıyı aldı getirdi bize. Sevdik, okşadık. Ama Rüstem Efendi ineğe çok kızmıştı:

— Hele sütten kesilsin de ben sana buzağıya sahip çıkmayı anlatırım.

Dediğini de yaptı. Buzağı azıcık gelişince o zaman yeni yeni türeyen Şahin Beye verdi buzağıyı. Verdi ama ineğin seslenmesinden evdekiler de komşular da uyuyamaz oldular. Kınalı buzağısını istiyordu. Kimseyi sokmuyordu yanına. Memeleri çatlayacak kadar süt dolmuştu. Uçlarından akar, yine sağmaya gelenleri teperdi.

Rüstem Efendi eline bir sopa alıp ahıra daldığı zaman Kanalı öyle bir saldırdı ki, dar attı kendini içeriye. Fadime:

— Buba, sen değme şu hayvana. Hem buzağısını aldın, hem de bağırır, süt vermez diye dövmeye kalkarsın. Ben sağarım onu.

Dediğini de yaptı. Sevdi, okşadı Kınalıyı. Ağrıyan memelerinden bakraç bakraç süt çekti. Sağdıkça gelirdi süt.

Eeee, Bey. Bak lâfa daldık, gece oldu, ay doğdu. El ayak çekildi köyden, kurt kuş yuvasına girdi. Size doyum olmaz, inşallah yarın akşam sana uğrarım da şu Yılanlı Bağ masalının ardını getiririm.

.....

Ertesi akşam Mustafa Çavuş biraz daha erken geldi. Yine kendisine sunulan ayranı yudum yudum içti.

Erol öğretmenin evinde kuş sütünden başka her şey vardı. Bu arada pille işleyen bir de buzdolabı bulmuştu. Pil tükenmesin diye gerektiği zaman onu yakardı, çalıştırırdı.

Radyosu, televizyonu, pompalı gaz lâmbası, hekimlik ve elektrik âletleri de vardı. Ayrıca elinden her iş geldiği için

bütün avadanlık, takım taklavat, iş tezgâhı getirmişti.

Mustafa Çavuş:

— Nerede kaldıktı bey, dedi. Ha, sana Kınalı inekten söz etmiştim. Fadime bu ineğin analık acısını paylaştı. Dediklerine bakılırsa geceleri kalkar, acı acı inleyen ineğin yanına gider, onu okşar, avutur, orada uyurmuş.

Kara gün bastırıp kalmaz derler. Bizim buralarda kışlar yaman olur. Göz açtırmaz. Ama bahar da erken gelir. Daha Şubat ayındayken Rüstem:

— Eeeee, Fadime, der. Gayri Yılanlı Bağın sefasını sürme çağı geldi. Bütün kış dinlendin.

Fadime boyun büker, ses etmez. Kocası da kendisine sahip çıkmaz. Varır Yılanlı Bağa. Taşların irisini kucaklar, büyüğünü tekerler, ufarakları bir çuvala doldurup taşımaya başlar.

Bu arada diktiği kavak çırpısı da göz göz tomurcuklanmaya başlar. Biyol bana da dedilerdi de inanmadıydım. Vardım Yılanlı Bağa. Baktım ki Fadime küçük çırpının dibindeki toprağı okşar bir yandan da söylenir:

— Güzel kavak, yavru kavak. Senin de kimsen yok, benim de. Suyumu sana içirdim. Gözyaşımla toprağını suladım. Gayri sen de tezitezine yeşillen, boy sal, bana gölge et. İnsanlardan güleryüz görmedim. Sen güldür benim yüzümü.

— Fadime, yavrum kiminle konuşuyorsun, diye seslendim.

— Kavak yavrusuyla konuşurum ağam, dedi.

— Kavak senin dilinden anlar mı?

— Ne bileyim, içimden böyle geldi, söylendim.

— Senin elinde bir keramet var Fadime. Yaz ortasında

diktiğin kavak tuttu, bak her ağaçtan önce yeşermeye başlıyor.

— Ben ağaçları da, otları da, ekinleri de severim Gazi ağam. Onların ağızları dilleri yoktur. Acı konuşup insanın yüreğini dağlamazlar.

Köyde düğün dernek olur, bayram seyran olur, Fadime hep Yılanlı Bağ'da. Eri olacak İdris yüzüne bakmaz. Evlerinde kim varsa horlar, zora koşar bu garip gelini.

Bir gün İdris'e vardım.

— Oğul, dedim. Bubanın geliniyse senin karındır. Bu garibi ezdirme bu kadar, Allah razı gelmez. Köyde şanınıza, ününüze yakışmaz.

İdris:

— Amca, dedi. Fadime'yi ben dileyip almadım. Yılanlı Bağa ben salmadım. Benim de içim acır ama elimden bir şey gelmez.

Bunlar bundan dokuz yıl önce oluyor bey. Aradan bir yıl daha geçti. Fadime'nin kavağı bir boy saldı, bir serpildi, görenler şaştı kaldı. Yılanlı Bağ'ın taşlarının da yarısı temizlenmişti. Yerler temizlenip toprağın yüzü meydana çıkınca Fadime kesip attıkları bağ çubuklarını aralık aralık eştiği çukurlara gömüyor. Gün tepeye dikilip sıcak harlayınca başını kavağın gölgesine uzatıyor, taze yaprakların pırıl pırıl oynamasını seyrediyordu.

Bu çağda kara yılanlar, yeşil yılanlar kalan taşların üzerine seriliyor Fadime yanlarına gelince ürküp kaçmıyor, ona saldırmıyorlar.

İkinci yılın sonunda Yılanlı Bağ'ın taşlarının yarısı temizlenmiş oluyor. Burası artık bir üzüm bağıdır. Bağ çubukları üç yıldan önce üzüm vermezler. Rüstem bakıyor ki, iki yıl sonunda çubuklar yapraklanmış koruk bağlamış, şaşıp kalıyor.

Yılanlı Bağ'ın solunda Muhtar Halil'in tarlası vardır. Halil o çağda kırk yaşında olmalıydı. Güzün anasıyla, babasıyla tarlaya gitmiş buğday ekmeye başlamışlardı. Halil'in anası bir inançlı kadındı.

— Fadime, diye seslenir. Fadime, kızım. Halil ağan bir iki boy taş götürsün, sen gel bize yardım et.

Fadime şaşar:

— Anam, daş taşımak kolay değil. Tohum serpmekte ne var ki. Yardım istemem. Vir torbayı bana.

Fadime tohum torbasını alır, iki boy serpe serpe dolaşır. Sonra bırakır torbayı yerine.

— Allah bereketini versin, der.

Halil'in anasının birbildiği varmış. Komşu köye çokluk gittiğinden Fadime'nin elinin bereketli olduğunu öğrenmiş.

Hakikaten bahar gelip ekin kalktığı zaman görürler ki, Fadime'nin serptiği tohum tarlanın öteki yerlerindeki ekinlerden bir boy daha yüksek, hem de tarak dişleri gibi aralıkları hep bir.

Bu üçüncü yıl Yılanlı Bağ'ın tüm taşları temizlendi. Yalnız bir köşede ufarak bir yığın kaldı.

Bu iş nasıl olmuştu da çabuk toparlanmıştı. Bunu kimse bilmedi. Yalnız gece yarısı köye gelenler Yılanlı Bağ'da bir karaltı görmüşler. Uçurumdan aşağı yuvarlanan taşların gürültüsünü duymuşlar. Gelip bunu köyde anlatmışlar.

Kim gidide geceyarısı taş taşıyacak? Görenler düş görmüş olmalı, dediler. Ama kocasından yüz bulmayan ele güne karşı horlandığını belli etmek istemeyip bir köşede ellerini, ayaklarının acısından uyuyamıyan Fadime'nin bazı geceler ağladığını:

— Allah'ım! Gücümü yitirdim, bir kuru canım kaldı. Ya

sen bana yardımcı ol, ya al canımı, dediğini İdris duymuş.

— Baba, demiş, gayri Fadime'yi bu ırgatlıktan kurtar. Ne canı var ki, ona üç yıldır taş çektirirsin. Kardeşlerim yiyip, içip komşu komşu gezerken bu elin garibine bu yükü çektirmek yakışır mı?

Rüstem Efendi:

— Acıyorsan sen karına yardım et, diye bağırır. Tarlalar da, mallar da benim ardımdan sizlere kalacak.

Kimbilir, babasına söz geçiremediği, belki de Yılanlı Bağ'dan taş çeker görünmek ağrına gittiği için geceleri birkaç saat, serinlikte Yılanlı Bağ'dan taş çeken İdris'ti.

Birisi yardım etmişti Fadime'ye. Ama yardım ettiğini söylememişti. Taşlara nişan koyan Fadime gecede bir iki araba taşın azaldığını görüyordu.

Evlendiğinin dördüncü yılı İdris askerlik görevini yapmaya gitti. Giderken içine bir mahzunluk çöktü. Üç ay önce, içi götürmemiş. Bir gece ağlayan Fadime'yi koynuna almış, onu sevmiş okşamıştı.

İşte bu yüzden İdris askere giderken Fadime üç aylık gebeydi. Ayrılırken babasına:

— Baba, dedi. Gayri zorlama Fadime'yi. Yılanlı Bağı temizledi. Durup oturma bilmez. Ama rençberlik yapdırma gayri. Allah seni inandırsın, onu tarlada, bağda görürsem varıp İstanbul'a giderim. Bir daha gelmem köye. Ne ölünüze, ne dirinize.

Rüstem Efendi yemin etti. Fadime'ye iş buyurmayacaktı kimse. Neyi dilerse onu yapacaktı.

Bey, dört yüz dönüm toprağı bir aile için çok görenler olur. Ama tarlanın hepsini her yıl ekemezsin, yarı yarıya ekeceksin. Toprak dinlenecek, toprağı besleyecek şeyler dikilecek. Sonra bir de rahmet işi var. Gerekli zamanlarda

rahmet düşmezse ekin ya toprakta kalır, ya ne ekdinse o kadar mahsul alırsın. Yağmurun düşmesi için de orman lâzım.

Rüstem'in tarlaları anca kalabalık ailesini geçindirirdi. Ama iş tarla ile kalmadı. Tarla ekmeği verdi o kadar. Davara gelince şu üç yıl içinde iki kat oldu. İneklerin sayısı ona çıktı. İki yüz baş koyun oldu. Son yılda bir de üzüm yetişmeye başladı mı sana, eh artık Rüstem'in sırtı yere gelir mi?

İnsan ne kadar zengin olursa olsun, nasıl yalnız, on parasız doğduysa yine o parasız gider bu dünyadan. Dahası da var. Adamın üstünden bütün giysilerini alırlar. Bir beyaz beze sararlar. Hani bu adamın tarlaları, hani davarı, hani sandığındaki parası. Hepsini dünyaya bırakır. Dile gelip de söz edecek olsa:

— Dünyaya geldiğin zaman gelirken ne getirdin? diye sorarlar adama.

Allah günahlarını bağışlasın. Rüstem de ölüp gitti. İdris de askerde. Ev kaldı erkeksiz. Rüstem'in karısı işten anlamaz. İki kızını da kıyıp tarlada çalıştırmamış. Damatların ikisi de tembel mi tembel. Bir ırgat, bir de çoban var. Bin işçiye bir başçı derler. Başçı olmayınca işçi çalışmaz.

Yılanlı Bağ'ın Fadimesi işe el attı:

— Ana, dedi. İdris gelinceye kadar ben tarlalara da, bağa da, davara da bakarım. Sen kasavet çekme.

İyi ama Rüstem'in damatlarının ikisi de başka köydendi. İkisi de karılarına düşen mirasa karşılık ikişer inek, ellişer koyun alıp gittiler. Kaldı bir başına kadınla Fadime. Derken kadın da ölmez mi? Eh bu dünya Sultan Süleyman'a bile kalmamıştır. Doğan ölür, konan göçer. Fadime'nin okuması yazması vardı. Olup bitenleri yazdı askerocağındaki İdris'e. Daha önce, Rüstem'in sağlığında bir oğlan doğurmuştu. Şimdi çocuklu kadın bir başına köyde kalmıştı.

İdris izin alıp geldi. Oğlu Ahmet'i gördü. Artık o da baba olmuştu. İşlere iyi sarılması gerekiyordu. Ama daha bir yıl askerliği vardı. Fadime'yi komşuya, işleri Fadime'ye emanet edip gözü ardında kalarak gitti. Fadime kalmıştı tek başına evde. Ne görümceler vardı, ne çocuklar. İhtiyarlar da ölüp gitmişlerdi.

İdris askerliğini bitirip döndüğü zaman oğlu Ahmet yürüyordu. Davar üreyip artmış, tarlalar bol ürün vermiş, anbarlar, yemlikler, samanlıklar, keseler dolmuştu.

Kadın vardır kocasının malını yok eder, gene kadın vardır kocasının malını çok eder. Fadime koca malını çok edenlerdendi. İşte bey, Yılanlı Bağ'ın hikâyesi budur.

Öğretmen Erol:

— Fadime şimdi nerede? dedi.

Mustafa Çavuş içini çekti:

— Bu da ayrı bir hikâyedir Bey. Bir gün üst yanını anlatırım sana.

.....

Köyde akşamlar kasavetli oluyordu. Davar dönüyor, köyün sokaklarına yayılıyor, evini bilen büyük baş hayvanlar kapıların önünde geldiklerini bildirmek için böğürüyor, yorgun çoban son danayı da kovalayıp evine sokduktan sonra gidiyor, karanlık yavaş yavaş köyün üstüne kapanıyor, köy insanıyla, hayvanıyla sanki kara bir örtünün altında kalıyordu.

Gayri ne bir ışık görülürdü, ne de köy alanında, ya da sokakların içinde bir gezinen. Her şey sabahı beklerdi.

Bir sönük ışık görülürse bilinirdi ki, orada ya bir hasta vardır, ya da yeni dünyaya gelmiş bir bebe.

Ama işte geçen yıldan beri öğretmenin evinin beyaz ışığı yanıyordu. Germece'lilere Türk olduklarını haykıran bir

bayrak vardı okulda. Gündüzleri onun ovadan esen rüzgârla edâlı dalgalandığını görüyorlardı.

Geceleri de bir ışık vardı yanan. Bu ışık, öğretmene karşı içlerinde pek anlıyamadıkları bir duygu belirtmişti şimdi.

Onunla eskisi gibi, konuşmaktan kaçmıyorlardı. Tam tersine, o bir şey söylerken anlamak için dikkatle dinliyorlardı. Onlar da insandılar. Onların da kafaları, kendilerine güvenleri vardı. Akıllarını beğenir, yaptıkları işlerin iyi olduğuna inanırlardı.

Ama akıl erdiremiyorlardı ki Germece köyü çevreden çok uzak, sapa bir yerdedir. İçlerinde denizin yüzünü görmeyenler, onu ancak askere giden veya ihtiyar olanlardan öğreniyorlardı.

Askere gidip dönen delikanlılar da kendilerini çok şey öğrenmiş, çok yer görmüş sanıyorlardı. Ama dünya onların bildiğinden daha büyüktü. Erol öğretmen onların bildiğinden daha çok biliyordu. Ama çok şey bildiğini göstermek istemiyordu. En az bilenin de lâfını dinliyor, ona yaklaşıyor, kendisini onunla bir tutuyordu.

Çocuklarla çocuk, büyüklerle büyüktü. Kendisine köye geldiği sırada yiyecek, su, barınak vermediklerini bir kez olsun söylememişti. Ona kimse hoş geldin dememişti.

Onun yüzünden sıkıntıya düşmüşlerdi. Ama bu yıl ekinleri gelişmiş, hayvanları artmıştı. Gelecek kış çok rahat edeceklerini biliyorlardı. Çünkü ne ürün aldılarsa kendilerine kalacaktı.

Germece yüz yirmi evlik koca bir köydü. Yalnız delikanlısı azdı. Ya askerde, ya büyük şehirlerde bulunuyorlardı. Ovadaki şoseye inen toprak yol, yağışlı mevsimlerde hiç kullanılmazdı.

Dört ay boyunca çevre ile ilgisi kesilen bu köydeki hayat çok ilkeldi. İşte bunun için Erol öğretmen ya okulda, ya da

kendi evinin altında pompalı lâmbasını yakar, delikanlıları toplardı.

Daha sonra yaşlılar da bu toplantılara katılmaya başlamışlardı. Kuru lâfla yirmi otuz kişi avutulamazdı. Erol öğretmen gelenlere filmler gösteriyordu. Büyük kentlere gitmiş olanlar sinemanın ne olduğunu biliyorlardı. Bu bildikleri şeyin bir küçüğünü köyde görmekten hoşlanıyorlardı.

Cumartesi akşamları için Erol Öğretmen evlere de haber yolluyordu:

— Akşamleyin sinema var. Nineler de gelsin, bacılar da gelsin. Kim dilerse gelip buyursun.

Tabiî köyde genç kızlar da vardı. Bunlar bir şeye susamışlardı. İşite işite, dinleye dinleye bu köyün dışındaki hayatı özlüyorlardı.

Karanlıkta film gösteren, dünyayı onların ayaklarının ucuna getiren Erol öğretmen, film oynarken bir yandan da bu beyaz perdede kımıldayan renkli ya da renksiz resmin ne olduğunu anlatıyordu.

Memleket manzaraları, bir vilâyetin büyük yapıları, camileri, orada yapılan el işleri, halk ozanları, halk oyunları bir bir gözlerinin önlerine seriliyor, trenler, gemiler, uçaklar tanıtılıyordu.

Köyde doğan, köyden ayrılmadan yine orada ölecek olanlar vardı. Bunlar büyük şehirleri, memleketleri görmüş oluyorlardı. Başka memleketlerdeki köy hayatını, çiftliklerdeki yaşayışı, onların besli hayvanlarını, harman makinelerini, toprağın nasıl sürülüp nasıl sulandığını görüyorlardı.

Sonra ışık yanar, kadınların, kızların, yaşlıların, çocukların arasında öğretmenle konuşmalar yapılırdı.

Kendi hayatlarını karşılaştırıp daha çok karamsar olurdu bazı köylü gençler. Ama içlerinde uygarlığa doğru bir istek, bir artış oluyordu.

Germece kuruldu kurulalı kendi yetenekleriyle yaşayan bir köydü. Dokuma tezgâhları, çömlekçilik, oyacılık, oymacılık, deri üstüne işleme, bütün nakış işleri yapılırmış orada. Şimdi bütün araçlar bir yana atılmış gibiydi. Kimse emek vermek istemiyordu. Bütün göz nuru dökülerek yapılan işler daha önce Şahin Beyin babasının, sonra da Şahin Beyin eline geçmişti. İplik parasını vermeyen ağa, onların ekinleri gibi göz nurlarını da sömürmüş, kimsede heves kalmamış.

Bazen yoldan geçerken toprak damlı evlerden birinden tezgâh sesi duyuyordu. Bu evde kadınların giydiği kara bez dokunuyordu. Bir gün izin isteyip girmişti eve.

Yaşlı bir kadının yanında, on altı yaşında kadar bir kız çalışıyordu. Anası içini çekmişti:

— Buna Germece bürgüsü deriz Bey. İpliği dışarıdan alırız. Çok ince büktüğümüz yünü boyayıp biz de yaparız. Emme o kadar düzgün olmaz.

Öğretmen sormuştu:

— Bu işi başka yapan kalmadı mı?

— Kalmadı oğul. Hanife torunumdur benim. Benim yerime o kalacak.

— Daha başka bez dokuyamaz mısın teyze?

— Dokunur ama oğul, nerede ince iplik, nerede o istek. Bir gömleklik dokurduk, kalırdı parmakları ağzında görenlerin.

— Peki burada bir bürgülük dokumadan ne alıyorsunuz?

— Alacağımız bir el emeği. Üst yanı masraf. İplik parası. Perdelik, sedirlik, yaygılık da dokuruz ama alıcı yok.

— Kasabadaki pazarda satılamaz mı?

— Çok ararlar oğul, ama bizde derman yok, pazar uzak. Gönüller kırgın.

— Köyde dikiş makinesi var mı?

— Vardı. Çoğu yağsızlıktan işlemez oldu.

— Sizde de var mı?

— Var oğlum.

— Ben onu aldırırım senden. Bir bakayım. Belki çalıştırırız.

— Zahmet etme oğul, ne ideceğim ki?

— Teyze sen kullanmazsan Hanife kullanır.

Hanife yüzü kıpkırmızı olmuş, kara gözleriyle kendisiyle ilgilenen öğretmene bakmış, onunla göz göze gelmiş, yeniden başını eğmişti.

Kasabadan celp geldi, iki gün sonra mahkeme varmış. Erol öğretmen de gidecekmiş, muhtarı da istiyorlar.

Muhtar Halil Efendiyi bir telâştır almıştı. Öğretmen kısrağına bindi. Halil Efendi de bir at buldu. Gitmeden önce Hanifelere uğrayıp gömleklik için ne cins iplik lâzım olduğunu öğrendi.

Muhtar Halil yolda durmadan sigara içiyor:

— Sana şaşıyorum Erol Bey, diyordu. Hiç telâşlanmıyorsun?

— Kendi tutumundan emin olmayanlar telâşlanır.

— Benim bir suçum var mı?

— Hayır, seni her hâlde tanık olarak istediler. Doğru olarak ne biliyorsan onu söyle. Bir şeyden korkma.

Öğretmenin hakkı vardı. Yaraları kapanan Şahin Bey mahkeme huzuruna çıkınca dâvâyı kaybedeceğini anlamış, ilk ifadesi için:

— Yaralıydım, kendimi bilmiyordum, beni vuran Kâhya Süleymandır. Avukatım yanlış yol tutmuş. Benim öğretmene düşmanlığım yok, demişti.

Fakat bir iftira dâvâsı açılmıştı. Şahin Bey avukatı ile ağız dalaşına başlamış, sonunda Erol öğretmen:

— Benim Şahin Beyden dâvâm yok, demişti.

Fakat ortada bir tutanak vardı. Şahin Bey okulu ot deposu yapmıştı. Bunu tutanaktan anlıyorlardı.

Öğretmen okulu ot deposu olarak bulduğunu, kimin bu işi yaptığını bilmediğini, ayrıca Germecelilerden de bir şikâyeti olmadığını bildirdi.

İşte bu iş burada bitmiş, muhtarla öğretmen çarşı pazar dolaşıp heybelerini doldurarak köye dönmüşlerdi.

.....

O pazar, gündüzün okulun dersanelerinden birinde ninelere, genç analara ve kızlara filim gösteriyordu öğretmen. Muhtarla Mustafa Çavuş ve İdris Bey de bir kenardan seyrediyorlardı. Filimde yurdun çeşitli bölgelerinden alınmış manzaralarla el sanatlarının nasıl yapıldığını gösteren belgeler vardı.

Öğretmen filim oynanırken nenin nesi olduğunu da anlatıyordu. Bir aralık kapı açıldığı için görüntü bozulmuş, öğretmen:

— Kapıyı çabuk örtün, diye hatırlatmıştı.

Pencerelerde perdeler vardı. İçerisi beyaz perdedeki resimler iyi görünecek kadar karanlıktı.

Filim bitti, Germeceliler dağıldı. Birde gördüler ki, sıralardan birinde bir jandarma teğmeni ile iki sivil otururlar. Öğretmen teğmeni hemen tanıdı:

— Hoş geldiniz İhsan Bey, dedi. Bu beyler kim?

Teğmen:

— Maarif müfettişi ile kasabanın yeni kaymakamı, dedi.

Muhtarla Çavuşu yine bir telâştır almıştı. Erol öğretmen:

— Hoşgeldiniz beyler, dedi. Dilerseniz benim eve gidelim. Sizlere bir soğuk ayran sunmamız mümkün olur.

Müfettiş kaşlarını çatıp:

— Biz ayran içmeye gelmedik, dedi.

O zaman öğretmen:

— Canınız isterse, dedi.

Müfettiş şaşaladı, sonra toparlanıp:

— Karşındaki Maarif Müfettişi arkadaş diye bağırdı.

Erol öğretmen:

— Sahi, dedi. Kabalık ettim, bağışlayın. Ama siz beni teftiş edemezsiniz.

— Neden?

— Beni buraya Kültür Bakanlığı atadı.

— Kim atarsa atasın. Burada bir okul ve bir öğretmen vardır.

— Ben öğretmen değilim.

— Ya nesin?

— Ben doktorum. Eğer öğretmen olsaydım iki yıla yakın bir zamandır çalıştığım bu okulda bir öğretmen bulunduğunu düşünür ve bana bir maaş verirdi vilâyetteki Maarif Müdürlüğü.

— Siz parasız mı çalışıyorsunuz?

— Vilâyetin öğretmen kadrosunda olmadığıma göre parasız çalışıyorum. Bakanlık da hiçbir yere bağlı olmadığım için bana bir maaş veremez.

— Peki burada kalmaktan maksadınız?

— Germece, Kültür Bakanlığının kara listesine geçmiş bir köy. Ben burayı zaptetmeye geldim.

— Siz asker misiniz?

— Hayır.

— Nasıl zaptedekceksiniz Germece'yi?

— Köylüyü uyararak, gönüllerine girerek. Onların dertlerini dinleyip, onlara yardımcı olarak. Silâhım da şu, buyurun bakın.

Erol öğretmen okulun kapısından çıkmış, eliyle nazlı nazlı dagalanan bayrağı göstermişti. Sonra:

— Ayakta kaldınız beyler, dedi. Çardağa buyurun. Orası biraz serindir.

İster istemez oturdular. Kaymakam:

— Ben göreve yeni başladım, dedi. Bölgeyi tanımak isterim. Hakkınızda birçok ihbar var. Ben bunların üzerinde bir işlem yapmadım. İhbarlar vilâyete, kasabaya, nahiyeye, savcılığa da yazılmış. Ne diyorsunuz?

Erol öğretmen:

— Bir ağanın bütün bir vilâyetin büyük, küçük memurlarını kendi çıkarı için çalıştırmasına şaşıyorum, dedi. Ne dilerseniz yapınız. Şimdi bana bir dakika müsaade ediniz. Çocuklar bayrak töreni için geldiler.

Yirmi kadar öğrenci, on ikisi oğlan, altısı kız, aralarında birer adım aralık bırakarak sıralanmışlardı.

Gelenler ne olacak diye ayaklanıp seyre başladılar. Erol öğretmen bayrak gönderinin yanına gitti. Elini alnına siper edip karşı tepelerde güneşin batmasını bekledi. Güneşin kırmızı tekerliği dağın ardına inince:

— Dikkat, diye bağırdı. Başla.

O bayrağın ipini çözüp indirirken çocuklar İstiklâl Marşını okumaya başladılar. Sesleri pek düzgün değildi. Ama eksiksiz okumuşlardı.

Erol öğretmen:

— Sağ olun çocuklar, dedi. Yarın sabah saat sekizde.

Çocuklar kendilerinden sıralanıp asker gibi yürüyüp gittiler. Öğretmen bayrağı katlayıp büyükçe bir kutunun içine koydu.

Sıraya gelip oturunca:

— İşte böyle beyler, dedi. Bir vatandaş gayrete gelir, bir köyü bir ağanın kahrından kurtarmaya çalışır. Köylü iki ateş arasında kalmıştır. Ağa korkusundan çocuklarını okula veremezler. Jandarmadan da korkup onları başka köylere kaçırırlar. Öğretmen ilk yıl altı çocukla çalışır. Yüzleri gözleri çıban içinde, bakımsız çocuklar. İkinci yıl çocuklar yirmiyi bulur. Bu kasımda okula en az elli çocuk yazılacağını sanıyorum. Ama ben daha fazla kalamıyacağım. Benim de bir hayatım vardır. Vilâyete müracaat ederek ben gitmeden önce bir öğretmen göndermelerini istedim.

Kaymakam da müfettiş de dinliyorlardı. Erol öğretmen içini çekti:

— Bana burada ne bir lokma verdiler, ne bir yudum su. Başlarına belâ olarak geldiğimi yüzüme karşı söylediler, beni nerede görseler kaçarlardı. Zamanla onları kendime alıştırdım. Ben sevdim bu Germecelileri. Evvelki yıl dört çocuk ölmüştü. Bu yıl, kışın tek bir çocuk ölmedi. Hepsini aşıladım. En küçük bir rahatsızlık duyan bana geldi.

Öğretmenin gözleri dolmuştu:

— Köyün alt yanında bir mezarlık var. Orada çökmüş mezarlar arasında küçük küçük toprak kümbetleri görürsünüz. Bunların herbirinin altında ya bir kızcağız, ya bir oğ-

lancık yatar. Ben bu tepelere birkaçı daha katılmaması için çok çalıştım. Gün oldu, Germece'ye daha önce gelseydim derdim. Bu tepecikler de olmazdı.

Sigara yakan müfettişe döndü:

— Beyefendi, dedi. Öğretmeninizi biran önce göndermeniz lâzım. Ben burada yaptırdığım evi köyün öğretmeni için köye bırakacağım. Köyün malı olacak. Alt katına da muhtarlığı getireceğim. Germece'de yapılacak daha çok iş var ama ben de gitmek zorundayım. Daha sonra, bir aralık uğramak isterim. İnsan diktiği bir fidanın tuttuğunu, yaşayıp geliştiğini görmek ister.

Teğmen:

— Ben tutanakları müfettiş beye vereceğim, dedi. Jandarma kumandanı, Germece'de bir yer bulabilirseniz karakolu temelli olarak burada bırakacak.

Erol öğretmen:

— Öğretmen evinin altı çok geniştir, dedi. Jandarma karakolu için de bir yer böleriz. Desenize bizim ev Germece'de hükümet konağı olacak.

Sonra yine içini çekti:

— Ah İhsan Bey, ben Tıp ve Hukuk Fakültelerini okudum. Kendi hayatımı yaşamak zorundayım. Ama buradan ayrılacağım diye içim sızlıyor. Bugün beni seven, bana inanan bu çocuklar, hatta emzikli kadınlar, genç kızlar, nineler, bu arada bütün Germecelilerin sağlıklarından sorumlu sanıyorum kendimi. Kim bakacak onlara?

.....

Misafirler jipe atlayıp gitmiş, karanlık çökmüş, öğretmen de evine çekilmişti. Akşama kadar tarlalarda çalışan Germeceliler belki de gün batar batmaz uyumuşlardı. Öğretmen balkona çıktı, karanlık köye doğru baktı. Dudakla-

rı kıpırdadı:

— Benimkiler uyuyor. İyi geceler Germece.

Hasır koltuğuna oturdu. Gözlerini kapattı. Kasabadan gelenlere söylediği sözleri düşündü. Bunlar o sırada aklına gelivermişti. Demek kendisi de bilmeden köy mezarlığını, köylünün sağlığını düşünmüştü.

Ertesi gün, delikanlılara köy bahçesinin havuzunun yerini hazırlatan öğretmen, akşam üstü, işi bırakınca balkona çekilmiş, Mustafa Çavuş'a seslenmişti:

— Gazi baba, bu akşam toplantı yok. Yemekten sonra buyur. Balkonda serinleriz, birer de ayran içeriz.

Bazen gazi baba diye seslenirdi ona.

Mustafa Çavuş, koltuk değneğini tıkırdatarak yukarıya çıkıp hasır koltuğa kendisini verdiği zaman ayran kabı da hazırdı.

— Bey, dedi. Şehirden gelenler kimlerdi?

— Maarif müfettişi, bir de yeni kaymakam. Teğmeni tanırsın.

— Neye gelmişler?

— Beni teftişe gelmişler. Kaymakam yeni, ihbarlar varmış. Müfettişin de nereden aklına gelmiş bilmem. Her hâlde bir dürten var. Okullar tatile girdikten sonra teftiş olmaz.

— Bütün köy merak içinde. Sana bir zarar gelmesinden korkarlar. Zaten ne zaman hükümetten bir adam gelirse ya vergi almaya gelir, ya köylüyü toplayıp azarlar, ya da angariyeye koşarlar. Sen bugün çok neşesizsin. Bir gücendiren mi oldu?

— Hayır Çavuş. Ben Germece'den kimseye gücenmem. Şimdiden kimseye açmak istemezdim ama ben burada ka-

lıcı değilim. Müfettişe de söyledim. Buraya öğretmen göndersinler. Onu Germecelilerle bağdaştırayım. Şimdiye kadar benim köyden ayrılmam gerekirdi ama içime elvermedi. Kış başına kadar kalacağım.

— Bey bu olmadı işte.

— Ne yaparsın, benim de köyde kalmam mümkün değil.

— Aklıma ne gelirdi bilir misin bey? Öğretmene köyden bir kız verelim, mal tarla sahibi olsun, muhtar da seçeriz derdim.

— Sağ ol Çavuş. Sen şu Yılanlı Bağ'ın masalını tamamla.

Çavuş:

— Olur bey, dedi. Nerede kalmıştık?

— Rüstem Efendi ve karısı öldü. Kızları ikişer inek, ellişer koyun alarak gittiler. Fadime bir başına kaldı.

— Tamam, Fadime bütün işleri eline almıştı. Ahmet'i de büyütürdü. Derken vakti geldi. İdris'in askerliği bitti. Köye döndü. Geldi de ne gördü dersin. Anbarlar dolu, samanlıklar, yemlikler dolu, tarhanası, bulguru, nişastası yapılmış. Peyniri, yağı, pekmezi hazır. Eksilen yüz koyunun ellisi yerine gelmiş. İnekler de artmış, fazla olarak iki kısrak alınmıştı.

İdris'in ağzı kulaklarına varıyordu. Böyle karı dostlar başına derdi. Fadime atlardı bir kısrağa, tarlaları dolanır, sırasında kasabaya kadar gider, işleri görürdü.

Eeeee bey, Allah bazı insanlara kaşınacak tırnak verirse önce kendilerine yakın olanları tırmalarlar. Bu İdris baktı ki mal çok, işler yolunda, oğlancıkda büyüyor. Şimdi istediği gibi bir kız almalı değil mi ya? Fadime'yi babası zorla aldırmıştı ona. Sevmemişti bu kızı. Ona çoğu zaman acımıştı.

Garip bir kadındı bu. Bir gün Yılanlı Bağ'da toprağı eşmeye başlamıştı. Rüstem sormuştu ona:

— Gız gelin, ne ediyon orda?

— Su arıyorum buba.

— Ne suyu?

— Kuyu suyu.

— Bir karış toprak eşmeynen su bulunur mu?

— Buba ben diz boyu kazdım. Suyun ıslağını elimle duyarım. Buranın iki üç kulaç altında su var.

— Gızım sen aklını mı oynattın? Sıcak başına mı vurdu?

— Bubam, benim anamın bubası kuyucuydu. Çokluk gezdirirdi beni yanında. Nerede su olduğunu toprağın yüzünden bilirdi. Burası dağın eteği. Germece yayla gibi yukarıda kalıyor. Ardında yüksek tepeler var. Su burada olmaz da nirede olur. Toprağı ben eşerim, sen taşçı bul, taşı delip suya insinlar.

Çelimsizdi, yorgundu emme gayretliydi. Toprağı eşmiş, kesme taşa gelmiş ayağının bileklerine kadar suya ermişti. Rüstem bu işe bir şaşmıştı ki sorma. Taşçılar iki arşın deldiler. Yukarıya kadar duvar örüldü. Bir de çıkrık yaptılar. Eh su olur da yeşillik olmaz mı? Dört yüz dönüm tarla sulandı, sınır boyunca kavaklar dikildi. O çıplak tarlalar göm gök yeşil oldu. Yalnız bağın bir yanında bir adam boyu daş yığını kalmıştı. İdris askerden dönüp bir eyice dinlendikten sonra bir gün:

— Fadime, dedi. Bir ırgat tutak da Yılanlı Bağ'daki o daşları da kaldırak.

— Değme o daşlara İdris ağam. Orada yılanlar var. Orada bir çift yeşil yılan barınır. Kimseye kötülükleri yoktur.

— Ben istemem bu daşları. İlle de kaldırtacağım.

— Etme ağam, yuva yıkanın yuvası yıkılır.

— Yılanlar varsın başka yerde barınsınlar.

İdris ırgata daşları atmasını söyledi ama ırgat yapamadı bu işi. Yılanlar ne olacağını bilmiş gibi tıslayıp dil çıkarır, ırgatın üstüne atlayacak gibi yaparlardı.

İdris Fadime'yi başından atmak için bahane arardı. Kasabadan bir kız alacaktı. "Senin imam nikâhlı karın var. Biz ortak üstüne kız vermeyiz" dediler. Köyden kız aradı, kimse Fadime'nin üstüne gitmek istemedi. Bu işin çıkar tarafı Fadime'yi Germece'den atmaktı. Köye karşı ne bahane bulacaktı? Hep bilirdi ki, İdris Efendiyi İdris Efendi yapan Fadime'dir. Biri beş, yoku var etmiştir.

Düşündü taşındı, Yılanlı Bağ'daki taşları öne sürdü:

— Fadime şu daşları sen kaldır. Yılanlar ırgatları komaz.

— İdris ağam ben el vurmam o daşlara.

— Ben de seni yollarım köyüne.

— Sen bu işi kafana kodun. Bahane edersin yılanları. Ama köyde kimsem yoktu. Ben garip bir çocuktum.

— Sen garip bir çocuktun ama bubam seni benim gibi bir ağanın karısı etti. Şimdi de ekmek yediğin çanağı kırarsın. Var git, gözüm görmesin seni.

Fadime bir inatçı, bir onurlu avrattı ki sorma gitsin. Bürgüsünü başına koyup çocuğu yüklendi. İdris vardı üstüne, aldı oğlanı anasından, kovdu Fadime'yi.

Bütün köy yüz çevirdi İdris'ten. Selâm vermezlerdi. O da bir şımardı, bir ağa kesildi köyün başına, hiç sorma. Kız kardeşleri mallarını yitirmişlerdi. Eh mallı mülklü ağaları varken sıkıntı çekerlermiydi. Çağırdı İdris onları evine, enişte-lerinden her birini bir işe koştu.

İdris bu Germece'de şişine dursun, biz gelelim Fadime'ye. Gözleri yaşlı, bağrı taşlı Fadime kuş uçmaz, kervan geçmez, yılan bağırsağını sürtmez yollardan geçip bir akşam karanlığı anasının, babasının yaşadığı köye varır, bir

kapının önüne yığılır kalır. Bakarlar ki ayakları kanamış, gücü tükenmiş bir karı. Onu gören yaşlanmış bir kadın:

— Sen kimsin? der.

— Sütanam, ben Fadime'yim, garip Fadime.

— Yılanlı Bağ'ın Fadimesi'si.

— Hee, ya.

— Ne ararsın burada?

— Erkeğim beni kovdu, oğlumu elimden aldı. Aç açıkta kaldım.

— Ah Fadime gızım, nidelim şimdi. Gidip yalvaralım ağana, alsın seni.

— Ben ölürüm süt anam, kimseye yalvarmam.

— Varlığım, diriliğim yok ki sana bakam a gızım, Erkeğim içeride dil ağız vermeden yatıyor. Bir elimizden tutanımız yok. Buyur içeri. Bu geceyi geçirelim de yarına Allah kerim.

Ben görmedimse duydum. Derler ki Fadime girer eve, dil ağız vermeden yatan süt ananın erkeğine bir bakar. Yatağının yanına çöker. Adamın alnına koyar elini. Bakar ki kızgın tuğla gibi yanar. Islatır elini koyar adamın başına. Derken adamın burnundan bir kan boşanır, tüm yorganı kana bulanır. Kadının eli ayağı dolaşır. Fadime bir tas su getirir, başından başörtüsünü suya banıp adamın yüzünü temizler. Adam açar gözlerini. Kanlı yorganı kaldırırlar üstünden. Bir iki soluk alır:

— Hatça, der, karnım aç benim.

Sen doktorsun bey, böyle şeylere inanmazsın. Bende duyduklarımın yalancısıyım. Ayıplama beni. Köylü kısmı cahil olur.

— Sen anlat, dedi. Belki adam çok güneşte kalmıştır da

kan başına çıkmıştır. Fadime iyi etmiş. Belki de dediğin gibi Allah onun eline gizli bir güç, bir şifa vermiştir. Anlat bakalım:

Fadime o akşam onlarda kalır. Allah ne verdiyse yer. Sabahısı bütün köy Fadime'nin geldiğini duyar. Varlıklı olanlar, "Başımızla beraber, bize buyur" derler. Fadime kimseye yük olmaz.

Fadime süt analık eden kadının yanında kalır. Onların da bir tek inekleri var. Bir öz odada yatar, bir göz odada ineği barındırırlarmış. Geçimleri bu yüzdenmiş. Fadime ineğe bakar, hemen tanır:

— Bu Rüstem Ağanın sattığı Kınalı değil mi ana?

— Heee.

— Vir bakracı bana.

— İnek süser seni gızım.

— O beni tanır ana.

Fadime varır ineğin yanına:

— Kınalım, der. Nassın, eyi misin?

Yüzünü gözünü okşar. İneğin memelerini yıkar, sonra sağar da sağar. Bakraç dolar. Bir bakraç daha alır, ineğin karnını okşar. Yeniden sağar. O bakracı da doldurur. Sonra buzağıyı salar ineğin yanına. Bakraçları getirir içeri. Süt ana sorar:

— Gızım bu ne hâl?

— Anam bu ineğin huyudur bu. Herkese vermez sütünü.

— Buzağı ne içecek a kızım?

— Anam ona da süt kaldı. Ne kadar sağarsan ineğin sütü o kadar artar.

Dediği gibi de olur.

Evin dört dönümlük bir tarlası varmış. Adam hastalanmış, komşularının yardımı ile sürdüğü tarlayı ekememiş. Fadime:

— Bubalık, der. Tohumluğu alır giderim ben. Tohumu serper, tırmığı da çekerim.

Dediğini yapar. Adamın da yardımıyla tarla kışa hazırlanır. Bırakırlar yüzüstü. Dönerler eve. Komşular çağırırlar Fadime'yi:

— Bugün tarhana ufalayacağız, yarın bulgur döveceğiz, senin elin bereketlidir, gel etme, bize yardımcı ol.

Fadime'nin elinde hangi iş olsa ürer, bitecekse tez biter. Sığındığı eve dirlik getirir kız. Ama geceleri de gözünün yaşı durmaz. Bazı bazı dağ taş aşıp Germece'nin yakınlarına sokulur, uzaktan olsun oğlunu görmek için dolanır durur.

Kış böyle geçer, karlar erir, Fadime'nin serptiği tohum tarlada fırça gibi çıkmıştır. O yıl bu tarla bire altmış verir. İşte Yılanlı Bağ'ın masalı burada böyle bitiyor bey.

OĞLAK ÇEVİRMESİ

Erol öğretmen, akşam bayrak indirme töreninde Ahmet'i göremeyince bayrağı indirdikten sonra Zehra'ya sordu:

— Ahmet neye gelmedi?

Zehra ince yüzlü, çok zayıf bir kızdı. Hırçınlığı yüzünden et can tutmadığını söylüyorlardı. Oğlan çocuklara taş yumurta getirir, yumurtaların parası olan bir lirayı havaya ata tuta evine giderdi.

Zehra ikinci sınıf öğrencilerindendi artık. Kimse ummazken o rahatlıkla okuyor, el yazılarını okuduğu kadar mektup da yazıyordu. Saçları o kadar açık sarı idi ki, beyaz sanılırdı. Bu kız:

— Ahmet yatıyor, dedi. Ben gelirken ona uğradım.

— Ne var Ahmet'in?

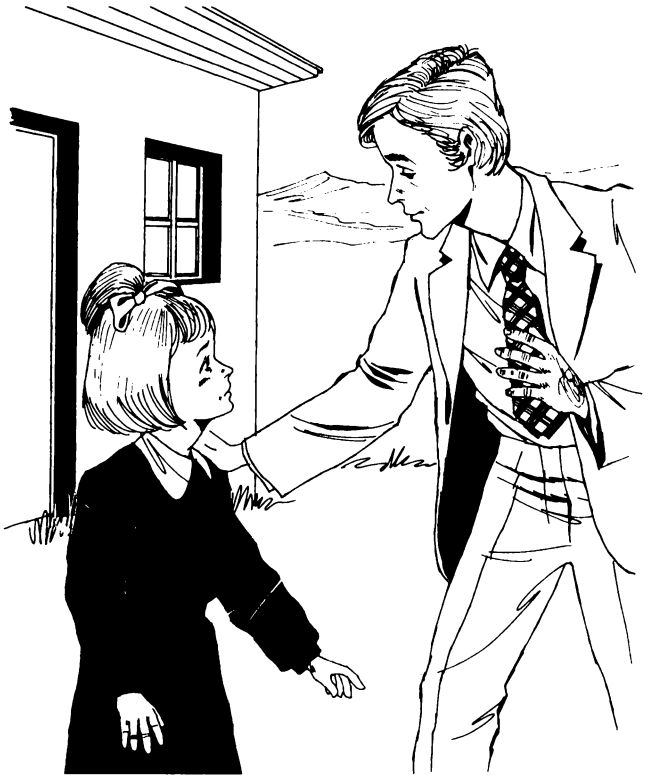
— Babası dövmüş.

— Ya... bir kötülük mü yapmış?

— Karaca oğlağını kaçırmış.

— Nasıl kaçırmış?

— Ahıra girmiş. Oğlak durmadan bağırıyormuş.

— Karaca oğlağı ne demek?

— Karaca bilmez misin?

— Bilirim, güzel gözlü dağ hayvanıdır.

— O da geçi soyundan olduğu için yavrularına biz oğlak deriz.

— Anlaşıldı. Ama bu oğlağı nerede bulmuşlar?

— Kasabadan misafir gelecekmiş. Yılanlı Bağ'da İdris Bey onlara karaca oğlağı çevirmesi yedirecekmiş. Oğlağı dağ köylerine adam yollayarak istemiş. Meğer bizim ardımızdaki dağda varmış karaca.

— Eee, sonra?

— Tutup getirmişler. Yarın oğlağı bağda kızartacaklarmış.

— Kaymakam filân mı gelecekmiş?

— Yok, değil. Ali Toptancı ile kardeşi gelecekmiş.

— Kim bu adamlar?

Zehra kızarıp başını eğdi:

— Şey, dedi. Ali adındaki adamın hem işi toptancılık, hem de kendisi toptancıymış. Bir kızı varmış, çok üzel imiş.

— Yoksa o kızı İdris Bey mi alacakmış?

— He, iyi bildin.

— He deme kızım, evet de.

— Evet öğretmenim.

— Anlaşıldı şimdi. Ahmet'e bir ana geliyor, desene. Kız öfkelendi:

— Elin garısından ana mı olurmuş, get işine.

Erol öğretmen kızın öfkesine gülümsedi. Sonra ağırdan aldı:

— Tabiî, öz ana gibi olmaz.

— Heç ana olmaz, dedi kız. Sana bişey diyeyim mi?

— Söyle.

— Söylerim ama kimseye demiyeceksin?

— Demem.

— Valla mı?

— Zehra senin güvenin yok mu bana?

— Var emme iş bildiğin gibi değil. İdris Beyin kulağına giderse çok kötü olur.

— Ya söyle, ya git. Anan çıkışır.

Zehra sesini indirerek:

— Yılanlı Bağ'ın Fadime'si köye gelirmiş, dedi. Köyün üst yanında bir ahlat ağacı var ya. İşte oraya gelir, oradan köyü gözlermiş. Ahmet'i görmek için. Oğlancığın gözü de o yanlarda.

— Bazı bazı buluşurlarmış. Fadime sever, okşarmış Ahmet'i. Ağlama koçum, bir gün gelir yine kavuşuruz, dermiş. Anası gitti gideli oğlancığa bir gariplik çöktü hep düşünür. Böyle giderse ince hastalığa tutulur he mi?

— O çocuktur, kurtarır kendisini. Oğlağı o mu kaçırmış?

— Yooo, yeliğe bağlamışlar. Ahmet onun yanına gitmiş. Sabaha cek orada kalmış. Oğlağın ayaklarını çözmüş.

— Demek yavrunun bağırmasına içi acımış.

— He, iyi bildin. Pardın, evet, eyi bildin.

— Sonra?

— Sonrası sabahleyin oğlağı görmek için İdris Bey kapıyı açtırmış. Oğlak fırlamış dışarıya, avlunun duvarının üstünden kuş gibi uçup dağlara doğru vurup gitmiş.

— Peki şimdi İdris Bey konuklarına ne yedirecek?

— Irgatları demişler ki bir tiftik keçisi oğlağı keser, yüzeriz. Kasabalı kısmısı aptal olur, bir şeyden anlamaz, zaten tiftik oğlağının eti de gevrektir, demişler.

— Sen bunları nereden öğrendin?

— Bizim ev İdris Bey'in avlusuna bakar. Babam İdris Bey'in tarlasında çalışır. Bizim tarlamız yok ki. E, hadi bana izin vir. Gideyim, anam kapıdan sağa sola ünler durur.

— Güle güle Zehra.

Öğretmenin biraz canı sıkıldı. Bayrağı kutuya koyup içeriye bıraktı, kapıyı kilitledi. Ağır ağır evine yollandı.

Ahmet akıllı bir oğlandı. Yedi yaşına yeni girmişti. Ama çok iyi okuyordu. Tek suçu, ya da kusuru neşesizliği idi. Bir büyük adam gibi tasalı görünürdü.

Onu okula babası yazdırmıştı. Bir gün çocuklar için dosya hazırlarken onu da incelemiş anasını sormuş, çocuk kızarmış, şaşırmış sonra:

— Anamın adı Fadime, demişti.

— Başka kardeşin var mı?

— Yoktur.

— Anan hiç okula geldi mi?

— Anam Germece'de değil.

— Nerede.

— Başka köyde.

Çocuk o kadar sıkılmıştı ki öğretmen sorularını kesmiş, onun aile hayatında da bir düzensizlik bulunduğunu, çocuğun bu yüzden mahzun ve durgun olduğunu anlamıştı.

Ertesi gün öğleye yakın köyden birkaç kişi ortadan kaybolmuş, Mustafa Çavuş da görünmemişti. Öğretmen deli-

kanlılara havuzun içni ördürtmüş, kenarlarını çimento ile sıvatmıştı. Çimento kurumaya yüz tuttuğu zaman bir kat daha sıva geçirdiler. Bu havuz iki metre eninde üç metre boyunda, bir metre de derin olarak tutulmuştu. Yapımında öğretmen evinin artığı olan tuğlalar ve su yolu için alınıp artan çimentolar kullanılmıştı.

Delikanlılar bir yandan da alanı düzlüyor, bahçenin sınırını çekiyorlardı. Öğretmenin bir isteği de kim isterse bu işlerde çalışmasıydı. Kasımda dikilecek çınar ağaçlarının yerleri de hazırlandı. Bu çınarlar yetişecek ve köy bahçesini gölgeleyeceklerdi.

Öğretmen hayli yorulmuştu. Akşama doğru atlı postacı geldi. Muhtarı aradı, bulamayınca posta paketini öğretmene bıraktı. Bu paketler birkaç mektup, sonra hepsi öğretmene gelmiş gazete, kitap ve mektup vardı.

Yıkandı, iş elbiselerini değişti. Tarandı, balkonda mektupları birer birer açıp okudu.

İstediği ilâçların hazırlanıp gönderileceğini, aradığı kitapların bir kısmının bulunmadığını, bir başka mektupta da istediği paranın kasabadaki banka şubesine gönderildiği yazılıydı.

Mektupları kaldırdı. Yemeğini yedi. Akşam garipliğinde köyün üstüne çöken hüzün havası onu da etkiledi. Burada yalnızlıktan korkuyordu. İki yıldan fazla yalnız kalmıştı. Eski Öğrtemen Mehmet Ali Bey gibi o da her şeyini ardında bırakıp kasabaya gidenlerin arkasından koşacak mıydı?

Ama içini çekiyor:

— Ben nereye gitsem yalnızım, diyordu. Arayanım bekleyenim yok.

Aşağıda, alaca karanlıkta vücudunu koltuk değneğinin üzerine yükleye yükleye Mustafa Çavuş geçiyordu. Öğretmen eğildi:

— Ne yana, diye seslendi.

Çavuş durup yukarıya baktı:

— Orada mısın bey? dedi. Rahatsız etmezsem geleyim.

— Gel çavuş, ben de yalnızım.

Sanki başka günler başka geceler yalnız değil miydi? Ama bu yalnızlığı o akşam daha çok duyuyordu.

Çavuş ağır ağır çıktı yukarıya. Koltuk değneğini duvara dayadı. Hasır koltuğa oturdu. Dizinden kesikti bir ayağı. Ötekini uzatıyordu yere doğru. Bir iki soluk aldıktan sonra:

— Bey, dedi. İdris Bey seni çağırmadı mı Yılanlı Bağ'a?

— Hayır, dedi öğretmen.

— Besbelli senden çekindi.

— Neden çekinecek?

— Ahmet'i dövmüş. Senin çocuklara sahip çıktığını da bilir. Asıl korktuğu yapmaya kalkıştığı iştir.

Öğretmen:

— Sen şu ağzının içindekileri bir anlat bakayım, dedi. Seni de üzgün görüyorum. Dün sabah İdris Bey oğlunu dövmüş. İşin aslı nedir?

— Anlatayım bey.

.....

Bu Yılanlı Bağ'ın arta kalan masalıdır ama biz ona Oğlak çevirmesi diyelim. İdris, Fadime'yi savdıktan sonra köylerden kız bulamadı. İşi kasabaya döktü. Germeceliler, yakın köyler hep onu Fadime yüzünden kınadılar.

Babası oğluna bir bağ bağışlamış, oğlu babasına bir salkım üzüm vermemiş. Fadime de iki dönümlük bağ sahip etti onu. Çubukları da kendi eliyle dikti. Gel gelelim İdris, malını çoğaltan, hayvanlarını üreten, kümes sahibi eden Fadi-

me'yi sürdü çıkardı köyden. En kötüsü biricik oğlundan ayırdı.

Kadın, dediğin gibi, uzaktan uzağa oğlunu görmek için köye sokuluyordu. İdris Beyse kasabaya gide gele toptancı Ali Beyle anlaşmış, adamın işi bozukmuş. Kızı bayağı satılığa çıkarmış. İdris Bey girişmiş pazarlığa, yirmi bin liraya kadar çıkmış. Eh para bu, yüzü sıcaktır.

Ali Beyle kardeşini bir oğlak çevirmesine davet etmiş. Hem de mallarını yerli yerinde gösterecek. Bu ziyafet de Yılanlı Bağ'da verilecek. Üzümlerin tam tatlandığı çağ şimdi. Gölgelik var, kuyu var.

Gel gelelim evvelki sabah bin güçlükle yakalattığı karaca oğlağını görmek için ahırın kapısını açtırır. Yanaşma, oğlağın ayaklarını bağlamış, samanların üstüne bırakmıştır.

Avluya iner, yanaşma ahırın kilidin açar. Kapıyı açar açmaz da oğlak aydınlığa karşı bir bağırır, sonra önlerinden bir ok gibi fırlayıp avlunun insan boyu duvarının üstünden aşar, göz açıp kapayıncaya kadar köyün dağ yönündeki ahlat ağacına doğru savuşur gider.

Karaca oğlağı yakalamak kolay mı ya. İdris'in şaşkınlığı geçer. Oğlağı iyi bağlamadığı için yanaşmaya çıkışır. Yanaşma yemin eder. Hem başından yemliğe bağmış, hem dört ayağını bir edip sıkıca kösteklemiş.

İçeriye girerler, ne baksınlar. Ahmet orada, yemliğin yanına sığınmış, korka korka bakmaz mı?

İdris Bey oğlanı çekmiş almış ortaya:

— Oğlağı sen mi çözdün?

— Ben çözdüm.

— Neye çözdün?

— Bütün gece ağladı. Anası da ahlat ağacının o yanın-

dan meleyip durdu.

— Nereden girdin ahıra?

— Ardındaki pencereden girdim. Oğlağı çözdüm, pencereye erişip çıkamadım buradan.

— Neden yaptın bu işi?

— Oğlağı anasına kavuşturdum.

— Oğlağa acıdın, beni rezil ettin, öyle mi?

— Ben ana acısını bilirim baba.

— Sana bu ana lâfını etme diye çok söyledim. Sen babana karşı gelirsin.

İdris Bey bunu der, oğlanı başlar tokatlamaya. Ahmet'in ne canı olacak. Yıkılır yere oğlancık. İdris öfkesini yenemez, küreğe yapışır, kaldırır ki oğlana vursun. Ama kürek arkasındaki duvara rastlar, sapı kırılır, küreğin demiri kafasına düşer. O zaman yanaşma bağırır:

— Ağam bu Fadime'nin oğludur. Anası gibi tekin değildir.

Kız kardeşleri gelip Ahmet'i içeriye alırlar. İdris şimdi ne yapsın? Bir tiftik keçisi oğlağı bulurlar. Hazırlarlar. Yılanlı Bağ'da hazırlık yapılır. Beni de çağırdılar ki orada oğlak çevirmesi yapayım.

Bağa bak üzüm olsun, üzümü yemeye yüzün olsun derler. Bağda üzümlerin en ballanmışı, en güzeli vardı. Kuyudan su çektiler, bakraçlara üzümleri koydular. Misafirler de geldi. Ben de bir yandan oğlağı kızartırdım. Muhtar da çağırılmıştı. Yılanlı Bağ o sıcakta bile öylesine serin ki insan ayrılmak istemez.

Gayri karınları acıkmıştı. Oğlak ortaya konan sininin üstüne dikildi. Sopayı bir silkeledim, mübarek hayvanın etleri siniye dağılıverdi.

Bir yandan da pirinç pilâvı ile siyah, kırmızı, sarı üzümler bakraç bakraç ortaya çıktı.

Hepimiz yedik, yanaşmalara da kaldı. Gölgelikte otururduk ki birden kayaların ardından bir kadın belirdi. Yüzünü örtmüştü. Ağır ağır ilerler, bize doğru gelirdi.

Bir de ne görelim, üstleri kahve renkli iki tane yeşil yılan, hem de bilek kalınlığında ikisi de, kadının iki yanında kıvrılıp, bükülüp ona doğru uzanmaz, dillerini çıkarmazlar mı?

Yanaşmalardan biri:

— Kadın yılanlar var yanında, kaç? diye ünledi.

Kadın oralı değil. Ağır ağır bize doğru gelir. İdris Beyi bir korkudur almıştı. Kadın sokuldu sokuldu, ak baş örtüsüyle kapattığı yüzünü açtı.

Sesi bir korku veriyordu, bir başka sese benziyordu:

— İdris ağa, benim Ahmet'ime el kaldırma. Sağlığında onu anasız ettin. Benim ahımı aldın. Tanrı söndürür ocağını.

Ali Bey bir tuhaf oldu. Muhtara sordu:

— Bu kadın kimin nesi?

— İdris Beyin bıraktığı hatun.

İdris Bey de bunu duydu. Baktı ki iş bozuluyor. Davrandı, kalktı ayağa kuzuyu geçirdiğimiz sırığı kaptığı gibi vardı Fadime'nin üstüne. Kadın karşısında kıpırdamadan durur, gözünü gözüne diker. Aralarında üç adım kaldı kalmadı. İki yılan birden yarı bedenlerine kadar havalanıp dikilmezler mi karşısına.

İdris Bey kendisini dar attı geriye.

Fadime sırtını döndü, telâş etmeden ağır ağır uzaklaşırken sarı yılanlar da bir eyyam peşinden gittiler, sonra taşla-

rın arasında kayboldular.

O güzel ziyafetin ardı işte böyle bir sıkıntı ile sona erdi. Kuyunun başında bekleyen atlara bindiler. Yanaşmalar kalanları toplarken ben de muhtarla birlikte yokuşu çıktım. Birka yerde dinlendim vardım buraya. İşte Oğlak çevirmesi hikâyesi de böylece burada bitti.

Eeee bey, sen ne diyorsun bu işe. Bana ilişmeyen yılan bin yıl yaşasın, derler. Bu yılanlar Fadime'ye ilişmezlerdi, ama onun üstüne varan İdris Beye bir dikildiler, ödüm ağzıma geldi.

Öğretmen:

— Eh, dedi. En yabanî hayvanlar bile insanlara alışıyor. Yılanlar da Fadime'yi göre göre ona alışmışlar. Şimdi bu işin sonu ne olacak?

— Bey bana kalırsa Ali Bey kızını vermekten vazgeçer. Neden dersen İdris kendisini hiç evlenmemiş belletmiş. Kasabada nüfus kâğıdını da kayıptan çıkartmış. Ama yalancının mumu işte bu kadar yanar. Adam hem evli, hem de bir çocuğu var.

.....

Ertesi gün Zehra, Erol öğretmene geldi:

— Ağam, dedi. İdris beyi kızdırmışsınız. Düneyin bi gelmiş, yüzü kan kırmızı. Yatan oğlunun üstüne yürümüş, onu savurmuş, yataktan aşağıya. Kardaşları oğlanı gücünen kurtarmışlar elinden.

— Ya, dedi öğretmen. Başına bir gelecek var.

Sabahtı. Havuzun çimentosuna şap yapılmış, kuruması bekleniyordu.

Evine döndüğü sırada muhtar karşısına çıktı:

— Aman bey, İdris Beyin hâli harap. Kovandan bal alır-

ken arılar dalamış. Yüzü gözü şiş, ne görür, ne de dili söyler. Dargınlığı ko bir yana.

— Hekimler darılmaz Muhtar Efendi.

Öğretmen ilk defa İdris Beyin evine gitti. Kardeşleri, enişteleri ağlaşıyorlardı. Öğretmen iki iğne yaptı. İdris'in yüzüne, ellerine kokulu bir su sürdü. İğneleri pensle bir bir çıkardı. Tülbent ıslatarak şişlerin üzerine koydu. İdris yavaş yavaş rahatladı.

Öğretmen giderken Kadir enişte peşinden koşup elli liralık bir kâğıt parayı uzatıyordu. Öğretmen:

— Ben Germece'de öğretmenim, dedi. Hekimlik yaptığım kadarda kimseden para almadım. İdris Efendiye söyle, zenginliği para ile değil, dürüstlüğü ile göstersin.

İki gün sonra İdris ayağa kalkmıştı.

O akşam bayrak indirme törenine İdris oğlunu da getirmişti. Oğlanın yüzü soluk, gözleri kızarıktı.

Babası açıkta durmuş, onun İstiklâl Marşını okumasını seyrediyordu. Çocuklar törenden sonra sıraya girdiler. Öğretmen ilerledi, Ahmet'i sıradan çekip yanına aldı. Yere çömeldi.

İdris Efendi onların konuşmalarını dinliyordu.

— Ahmet, sen üzülme, anan seni bağrına basacaktır. Kimse anayı oğuldan, oğulu anadan ayıramaz. Haydi git aslanım.

— Öğretmenim?

— Söyle Ahmet?

— Karaca ana o ahlat ağacının yanındaki çalılığa gelip köye doğru bağırırdı.

— Sen onu gördün mü?

— Gördüm. O yana bakardım. Çünkü benim de anam

oraya gelirdi. Oradan bana bakar, beni görmeye çalışırdı.

— Fadime ananı gördü de kaçmadı mı Karaca?

— Kaçmadı ağam. Onu da Allah yaratmış, o da ana, benimki de ana. İki ana bir olmuşlar bakarlardı köye. Ben varıp gidemezdim anama. Bari karacanın oğlağı kavuşsun derdim.

— Bir gün Fadime'nin oğlağı da kavuşur anasına.

İdris oğlunu beklemiş, sonra elinden tutarak ağır ağır evlerine doğru gitmişti.

Ertesi gün öğretmen Çavuş'tan duydu:

— Bey, Yılanlı Bağ'daki bütün üzümler bir sap, bir kabuk kalmış. Arılar hepsini delmişler. Yanaşma, üzüm toplamaya varmış, eli boş dönmüş. Bunda bir iş var ama ben anlıyamadım. Arılar kovanlarını bırakıp gidiyorlar, koca bağın üzümleri yok oluyor. Böyle şeyler olur ama üst üste gelmez.

Sonra başını iki yana salladı:

— Varıp kasabaya gitmiş. Kötü haber almış olmalı ki muhtara ağız yapmış: "Germece dururken neden kasabadan, ya da başka köylerden kız alayım, varup kardaşlarımı yollayacağım, Rahminin kızını isteyeceğim" demiş.

Öğretmen şaşaladı:

— Zeynep on beş, bilemedin on altı yaşında, dedi.

— He, o kadar olmalı.

— Ya İdris Efendi?

— Otuz beşlik olmalı.

— Yirmi yaş küçük kız alınır mı?

— Doğru değil ama Rahmi fakir adamdır. Başlık parasına verir kızı.

— Yazık olur kıza.

— Ona değil Çömlekçinin Hasan'a yazık olur.

— Neden?

— Oğlan askerden geldi. Fakirin biri. Anasını yollamış, "Zeyneb'i kimseye virmesin bubası. Daha küçüktür, ben şehre varacağım. İki yılda ne kazanırsam Emmime saklarım" demiş. Oğlan kızı severmiş derler.

— Şu benimle çalışan Hasan değil mi?

— Evet Bey.

— Rahmi Emmi ne demiş?

— İki yılda kazandığını anasına virsin. Anası şunun bunun tarlasında çalışıp başak toplar, yardımla doyurur karnını. Damları başlarına yıkılıyor. Böyle adama verecek kızım yok, diye sonradan haber göndermiş.

— Demek Hasan bunun için bir garip garip çalışırdı.

— Öyle olmalı bey.

— Sen bana Rahmi Emmiyi yolla.

Erol öğretmen sonradan duydu.

İdris Bey, salaşta Rahmi Emmiyi yakalamış, çavuşun ve muhtarın yanında kızını istemiş. Rahmi çok sıkışmış:

— Ağa, demiş, öğretmen el koydu kıza. İlle de Hasan'a vereceksin, der. Benim başımı belâya sokma.

İdris Efendi kızar:

— Öğretmen ne karışırmış, der. Ben Allah'ın emriyle kız istiyorum. Başlık parasını verip alacağım. Kızı Hasan gibi bir kopuğa mı vereceksin?

Orada dinleyen Çavuş seslenir:

— Ya senin nen var İdris? O mallar hep Fadime'nin elinin bereketiyle toplandı. Köyden sürüp çıkardığın, evlâdına hasret ettiğin Fadime getirdi bu varlığı. Yılanlı Bağ'ı

Germeceliler unutmadı. Kaç kapının ipini çekdinse sana kız vermediler. Kimse ciğerpâresini ateşe atmaz.

Muhtar da üsteler:

— İdris Ağa, Yılanlı Bağ'da olanları gördüm. Sen biricik oğlunu anasız kodun, canla başla çalışan Fadime'yi sürüp çıkardın. Allah yanına komaz.

İdris Efendi öfkeyle kalkar gider.

O akşam yanaşma eve varınca bir haber verir:

— Ağa, Yılanlı Bağ'da ulu kavak var ya...

— Eee, ne olmuş?

— Tepesinden beri yapraklar sararmaya başlamış. Ağaç kuruyor.

— Get sende Allah'ın aptalı. Kavak yüz yıl yaşasa kurumaz.

— Sen bilin ağa.

Ertesi gün İdris Ağa Yılanlı Bağ'a gider. Bir de bakar ki, kavak ağacının tepesindeki yapraklar sararmış, rüzgârla kopup kopup gider, dallar çıplak kalır. Yanaşmaya su çektirir, kavagın dibine döker.

Eh tarla sürme vakti gelmiştir. Kışa hazırlık yapılacak. Daha sonra yanaşma ile iki öküzü alır tarlaya varır, işe başlıyacakları sırada bir yılan ıslığı duyarlar. Bakarlar ki tarlanın ortasında koca yeşil yılan dil çıkarmış. Vuracak taş ararlar, tarla tertemiz. Onlar öküzleri dürtecekleri sopa ile yılanın üstüne varırlarken hayvan çöreklenip bir çözülür, İdris Beyin başının yanından sıyrılıp geçer. Yanaşma korkar kaçar, yılan onu tarla sınırına kadar kovalar. Döner İdris Bey'e saldırır. İkisi de kaçıp köye gelirler.

Germece'de bir dedikodudur başlamıştı.

Fadime'nin bir çırpıdan yetiştirdiği o ulu kavak kuruma-

ya başlamıştı. Daha ileride, tarlaların sınırındaki birkaç ağaçta yapraklar solmuştu. Kavagın bir yanındaki yapraklar da tepeye kadar sarıydı.

Fakat Yılanlı Bağ'a kimse giremiyordu. Çizmelerle gidip olanı görmek istemişlerdi ama sarı ve yeşil yılanlar nerde var nerde yok gelmişler, silkinip fırlayarak yüzlerine çarpmaya başlamıştı.

— Ateş yaktıkları gün duman kavağa doğru yayılmış olmalı, diyordu. Daha öteki ağaçları da sam rüzgârı çalmış olacak.

İdris Efendi korkudan tarlasına gidemiyordu. Dört yüz dönüm tarla sürülmemişti.

Eylülün sonuna doğru İdris Beyin sığırlarından bir kısmı da hastalandı. Kasabaya kadar giderek veterineri getirdi. Hayvanlar muayene edildi. Veteriner:

— Belli bir hastalıkları yok bunların, diyordu. Ama yem yemiyorlar, hep yatıyorlar. Şimdilik öteki hayvanlardan ayırmak lâzım. Sürüye salmayın, bütün Germece'nin hayvanları hastalanır.

İdris Efendi hayvanlarını ayırmaya mecbur kaldı. Oğlan da hastaydı. O da bir şey yemiyordu. Zayıflıyor, yüzü hiç gülmüyor kimse ile konuşmuyordu. İdris Efendi oğlunu çok seviyordu. Onu kıyasıya dövüp yere sermişti, işte o günden beri çocuk babasına dargındı.

İnançları olmadığı için köylülerin aptallığına kızan İdris, oğluna bir ilâç istemek için öğretmene gitti.

Erol öğretmen:

— Anasına hasret, dedi. Ben de görüyorum. Üst yandaki ahlat ağacına doğru hep bakıyor, boynu bükük bekliyor. Anası ona çok uzaktan da olsa görünürmüş. Hep içini çekiyor. Korkarım biricik oğlunu kaybedersin.

Yılan döner İdris Bey'e saldırır.

Bir gün sonra çocuk ateşlenip yatmıştı. Öğretmen onu yoklamaya gitti. Ahmet'in gözleri yaşlıydı. Ağlayıp duruyordu. Erol öğretmen yüzünü okşadı:

— Ne istiyorsun Ahmet? dedi. Nen var?

— Anamı isterim.

Babası:

— Sen bi eyi ol, yollarım seni, dedi. Görürsün anamı.

— Buba, anam buraya gelsin. Ulu kavak da yeşerir, Yılanlarda çekilir, davar da hastalıktan kurtulur.

İdris Efendi içini çekerek:

— Ben yarın sabahtan atlanır giderim ararım anamı dedi.

— Valla mı baba?

— Vallaha.

Çocuğun yüzü gülümser gibi oldu. Öğretmen onun başını okşadı:

— Baban iyi adamdır Ahmet, dedi. Fadime anamı bulup getirecek sana.

Babası gece bir iki defa oğlunu yoklamış, hep ateş içinde, ama uyanık bulmuş, neye uyumadığını sorunca Ahmet?

— Sabahı beklerim baba, demiş. Anamı aramaya gideceksin ya.

.....

Bizim ağa bozuntusu İdris sabah sabah atlanır, yola çıkar. Ahlatın yanından geçip sol yana kırar, eskiden pınara gelenlerin ayak izleriyle açılmış yoldan bakına bakına yürür. Fadime'yi nerede bulacağını bilmektedir. Gelgelelim o köyün tarlalarında çalışanlara uzaktan selâm salar, ama hiç birinden karşılık almaz.

Gün ağır ağır yükselir, sıcak kaynaşmaya başlar. İdris Bey bakına bakına köy yoluna çıkar. Orada kuyu başına varır. Artık köy çok yakındır. Seslensen duyulur.

Kuyunun başında karılar var. Kimi su çeker, kimi çamaşır yur. Kimi de bakraç doldurur.

İdrisi görünce başlarını eğerler. Bir durumsarlar. Yalnız bir teki ak başörtüsünü ağzının üstünden beri dolayıp dikilir:

— İdris ağa, Ahmet'ime bir şey mi oldu?

İdris telâşlanır:

— Fadime bacı, bişe yok. Emme oğlan biraz keyifsiz. İlle anam der durur. Zabaha cek uyumadı. Ben varır, ararım dediydim, o yüzden geldim bu yana.

Fadime bakracı kadınlardan birine verir:

— Sütanama diyiver, Ahmet keyifsizmiş. Ben Germece'ye varıyom.

İdris kısraktan iner, hayvanın başını tutar. Fadime kısrağa biner. İdris:

— Sen var git bacım, der. Ben ayakla erişemem sana. Uyanık ol, kısrak huysuzdur, birden parlar.

— Bana hayvanlar kötülük etmez ağa, sen kasavet çekme.

Böyle der, hayvanı köye doğru salar. Kısrak kır yolunda ardında bir toz duman bırakıp uçar gider. İdris yaya köye geledursun, Ahmet yataktan doğrulup dikilmiş. Gözlerinin içi ateşinden, harından kanlı kanlı, ama rengi yok.

Halası bağırır:

— Ne kalktın Ahmet?

— Rükke hala, anam geliyor. Düşümde gördüm.

— Gelir Ahmet, gelir oğul. Hele bi yat sen.

— Hala gapıya bak gapıya.

Rükke gürültü duyar, varır kapıya, bakar ki Fadime kısrağı yanaşmaya verir:

— Hayvan terlidir, soğuklamasın, der.

Girer içeri:

— Rükke sen misin, nirde Ahmet'im?

Oğlan içerden seslenir. Anası varır yanına, alnından öper. Yataktan kucağına alır. Bağrına basar.

İdris anca öğle çağı gelir eve. Bakar ki anası oğlana çorba yedirir. Bir yüzü güler, bir güler ki sormayın. Evlât bu. Ağa da olsa, paşa da olsa evlâdın yeri başkadır. Hem yer, hem sorar oğlancık:

— Anam, Karaca ana oğlağı ile buluştu mu?

— He. Kavuştular.

— Karaca ana senden kaçmadı mı?

— Oğul zengin zengini malından, ana anayı halından bilir.

Çavuş içini çekerek kendi gördüklerini anlatıyordu:

— Fadime gelmiş dediler de inanmamıştım. Vardım İdris Bey gilin evine. Bana kızgındı, ama kapıdan karşıladı. Buyur Gazi, dedi. Vardım Fadime, oğlan kucağında, başı örtülü, yatağın kenarına oturur. Bana güldü. Oğlanı işaret etti. Oğlan bırakmış kendini, bulmuş ana kucağını. Soluk yüzü al al olmuş, uyyup gitmiş.

İdris el etti. Vardım beriki odaya geçtik. Rükke bana kahve getirdi. İdris bir değişmiş, sorma gayri. Ağızdan kulağa söyleştik. Kalkacak olduydum. Fadime girdi odaya. hoş geldin dedi bana. İdris, başı önünde konuştu:

— Fadime bacı, bir sözüm var sana.

— De İdris Ağa.

— Bu oğlan anasız olmaz. Derler ki, Allah çocuğu dört gözden ayırmasın. Benim de olup olacağı bir bu oğlanım var. Derim ki...

— Ne dersin?

— Bu oğlan anasından ayrılmasın, derim.

— İyi dersin ağa, ama sen oldum olası beni istemedin.

Gayri hem el kapılarında eriyip karardım, hem de yaşlandım.

— Seni eriten oğul hasretidir bacım. Oğlunu bağrına bansınca yine et can tutarsın. Yine rengin yerine gelir. Derim ki...

— Ne dersin?

— Sen buradan gitme bacım. Benim senin yüzüne bakacak yüzüm, eline elimi koyacak elim yok. Tarlaların her karış toprağında senin terin, gözünün yaşı vardır. Senin vergili elinin değdiği inekler, koyunlar üredi. kovanlara varıncayadek senin malın. Dilersin kalırım, dilersen heybeyi omuzuma vurur, çeker giderim.

— Bu yaştan sonra gurbet sana yaramaz ağam. Var dağında, bağında rahatlıkla otur. Ben ahırda da yatarım. Bubanın sağlığında Kınalının yanında az mı yattım. Var dilediğin gızı al.

— Ben seni yeni anladım Fadime bacı. Benim kimsenin kızında gözüm yok.

— Rahmi ağanın Zeyneb'i alacak olmuşsun, ne oldu bu iş?

— Sen nerden bilirsin Fadime?

— Ben olanları, olacakları düşümde görürüm.

— Zeynebi Çömlekçinin Hasan istermiş bacım. Allah nasip etsin.

İşte böyle bey. Ben onları söyleşirken bıraktım.

.....

Öğretmen Cemil Germece'ye vardığı zaman köyde düğün oluyordu. Rahmi Emminin kızı Zeynep'le Hasan evleniyorlardı. O gün kasabada çifte nikâh kıyılmıştı. Belediyenin defterine Yılanlı Bağ'ın Fadime'si ile İdris Beyin, Rahmi'nin

Zeynep'le Hasan'ın adları yan yana, karı-koca olarak yazılmıştı.

Okulda sıralar bir kenara çekilmiş düğüncüler orada toplanmıştı. Erol öğretmen:

— Bizim köy böyledir işte, diyordu. Burada hem çocuklar okur, hem de yeni yuvalar yapılır. Sırasında sinema salonu da olur.

Yine o gün köy bahçesinin havuzuna ilk defa su doldurulmuştu. Çocuklar bu kadar büyük ve çok suyu bir arada görmemişlerdi, ellerini bileklerine kadar suya daldırıp avuçlarına su alanlar oluyordu.

Oraya gölgelik için ağaçlar dikilecekti. Belki iki üç yıl sonra tarladan dönenler, orada havuzun başında bir soluk alıp iki lâkırdı edecek ve öğretmen evinden gelen radyo sesini dinleyeceklerdi.

Cemil öğretmen, okuldan yeni çıkmış, kimsesiz, bekâr, bir okula ilk kez atanan bir gençti. Erol öğretmen ona notlar aldırıyor:

— Burada rahat etmeniz için gerekenleri sıralıyorum, diyordu. Siz de bir köy çocuğu olduğunuza göre belki de buradan evlenirsiniz. Sabırlı olacaksınız, herkesin kalbini ayrı kazanacaksınız, hiç kızmayacaksınız. Umudunuzu yitirdiğiniz anlarda yeni umutlar açıldığını göreceksiniz. Yalnız okumayı değil, insanların birbirini sevip saymalarını da öğreteceksiniz. Bütün kitaplarımı, eşyamı size bırakıyorum. sabah, akşam, yaz, kış bayrak törenini unutmayınız.

Okul açılacağına yakındı. Çavuş yine haber getirdi:

— Erol Bey, bir öğretmen telâşına düştün, Germece'yi daha gitmeden bıraktın. Yılanlı Bağ'da olanları hiç sormazsın. İnanmadım, bende vardım gördüm. Fadime Yılanlı Bağ'a varmış kocasıynan. Kavağın dibini eşmiş eşmiş sulamış, okşamış bedenini: "Aslın yola atılmış bir çırpıydı se-

nin" demiş. "Seni toprağına ben yatırdım, boğazımdan kestiğim suyla suladım, yetmediyse gözyaşımı kattım köklerine. Etme kavak, etme güzelim kavak. Yaprağının tersi başka yüzü başka. Yel eser yılpır yılpır edersin. Aslanım koçum, yiğitim, benim." Sonra varmış ırgatla tarlalara. Gelmez mi yılanlar, varır onların üstlerine. İdris ünler: "Fadime beri gel, ağılar yılanlar seni". Fadime bu, dinler mi? Yılanların biri ayağına dolanır ama sıkmaz, öteki yanı başına bedeninin üstüne kalkar, dilin sallar. Fadime okşar onun başını: "Koca oğlan kızma gayrı, var bağrını daşların üstüne sürt, değme bize". Kışalar, yılanları taşa yakın yerlere sürer ırgat ama gözü de yılanlarda. Sonra varırlar tarlaların üst yanına, Fadime elini kovanlara bir bir vurur. Bakarlar ki arılar bulut bulut uğrar dışarı, nereden gelmişler, ne zaman varmışlar bilinmez. Sararlar Fadime'nin çevresini o yürür bulut gibi arılar yürür. "Yeter gayri muhabbetiniz," der. Arılar eksilir, dağılır kovanlarına dönerler. Nedir bu iş öğretmen, arı milleti de yılan milleti gibi lâftan anlar mı?

Öğretmen:

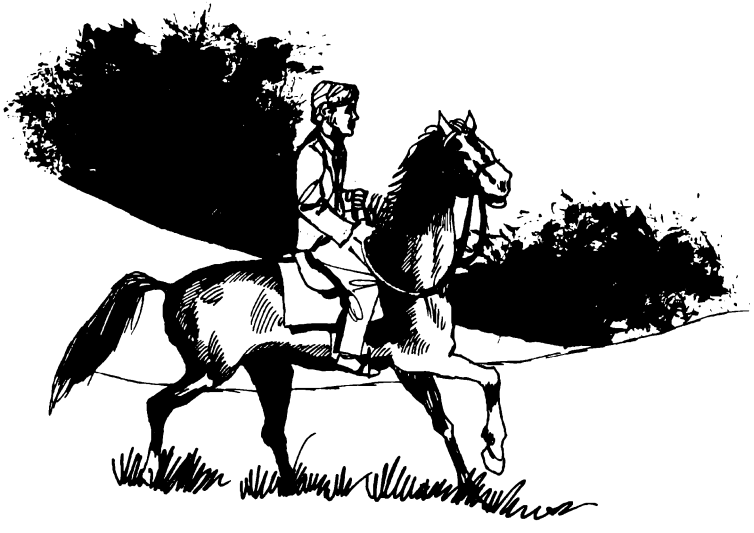
— Anlar besbelli, diyordu. Onların da canı var. Onlar da alışırlar insanoğluna, ne diyeyim.

Gün geldi, yol göründü Erol öğretmene. Bir eksizsiz, ihtiyarı genci, hacısı, hocası, bacısı, kızı kızanı, erkeği karısı, büyüğü küçüğü dolmuşlardı oraya.

Öğretmen atlandı. Uzanıp uzanıp ellerini sıktı. Yanı başında Hasan da bir kısrağa atlamıştı. Dönüşte Öğretmenin bindiği kısrağı geri getirecek ve onu kendisine alacaktı.

Germeceliler bakışırken Erol öğretmen seslendi:

— Germeceliler, kardeşlerim, ninelerim, babalarım, hemşerilerim, kızlarım, oğlanlarım benim. İki buçuk yıl köyünüzde kaldım, incinmedim, incitmedim. Burada geçen ömrümü gün gün hepinize dağıttım. Kimi, kimsesi olma-

Germeceliler bakışırken Erol Öğretmen seslendi.

yan bir adamdım. Şimdi Germecelilerim, hemşerilerim var benim. Allah kısmet ederse yine gelirim, ev ev dolaşıp ararım sizleri. Allah'a emanet oluruz.

Kızlar ellerini sallıyor, okul çocukları bağırışıyor, yaşlılar söyleşiyor, gönderdeki bayrak nazlı nazlı sallanıyordu:

— Güle güle Erol Öğretmen.

-SON-

15

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810135
9 789753 810135

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com